

Camí Ral⁵⁵

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons

Gener de 2023 número 55

Butlletí informatiu i d'opinió Vila de Copons
Edita: Ajuntament de Copons, Àrea Municipal de Cultura
Àngel Guimerà, 8, 08289 Copons, Anoia, Tel. 938 090 000 Fax: 938 090 013
Correu electrònic: camiral@copons.cat
Disseny i maquetat: espaiGràfic, Igualada
Dipòsit legal: B-7571-96
Tiratge: 300 exemplars

Publicació periòdica

Imatge portada: Festival Som Riures **Foto:** Èric Alcoberro Cirera
Consell Editorial: Maria Gràcia Carreras Verdguer, Elisenda Mercadal Segura i Núria Pons Torrents
Amb la col·laboració de Teresa Múnica Pascual i Martina Muñoz Mercadal

Sumari

- 3 Què s'està fent...
- 4 L'aprofitament del bosc: terregada, feixines, teies, escorça... (primera part)
- 6 Centre d'Artesania Contemporània
- 8 El lloc de Copons
Cinturó de seguretat per cotxes
- 9 L'Associació per la Cultura i la Recerca de Copons
Festival Som Riures
- 10 La Nit de les Ànimes
- 11 InLoft de la cultura i l'art
- 12 Fem salut
Hereu i pubilla a la FirAnoia 2022
- 13 Fem pastissos. Taller introductori a la rebosteria
- 14 Bastoners de Copons
- 15 Nova edició del Mercat de Nadal
Nadales amb la Big Band
- 16 Resum de fets, activitats i actes de juliol a desembre de 2022
- 17 Les manualitats. El gran "saber fer" de la Maria Rosa Valls Piqué
- 18 El gaig
- 20 El conte de Nadal de l'Ólafur Anarson
- 22 I tu què ens recomanes? Mercè Muns Botinas – Francesc Calaf Torner
Busca racons. Solucions del joc publicat al Camí Ral 54
- 23 Transports i telèfons d'interès

Acabem d'iniciar un nou any i per tant toca fer balanç del que acabem de passar i marcar-nos objectius per aquest 2023 que tot just comença.

Estem contents dels resultats obtinguts i les fites assolides. Vam implicar-nos a l'Ajuntament fa quasi quatre anys, sense experiència però amb moltes ganes i, malgrat els contratemps, estem satisfets de la feina aconseguida.

Gestionar un Ajuntament comporta un volum de treball important, hi ha la feina visible i que per tant té més ressò, però calen molts tràmits burocràtics..., unes tasques que no són tan gratificants però que també són necessàries pel bon funcionament de l'Ajuntament. En aquest escrit us fem un resum dels temes més rellevants que estem portant a terme:

El curs escolar va començar amb una gran novetat: l'obertura de l'escola bressol rural per a nens i nenes d'1 a 3 anys. A part de l'educació infantil i primària, l'escola Quatre Vents amplia l'oferta educativa amb aquest nou servei tan necessari per les famílies del poble.

Estem treballant amb i per als joves. Tenim un grup de joves actiu que col·labora en diversos projectes i ben aviat ja disposaran del seu propi local a l'antic vestuari del camp de futbol. En els darrers mesos hem realitzat diverses reunions amb el jovent per tractar com organitzar l'espai, la decoració, les normes d'ús... Tot allò que té a veure amb la construcció i organització del local. Com ja hem anat informant puntualment, el passat mes de novembre es va adjudicar la licitació de les obres que està previst que finalitzin a finals del mes de març.

Hem promogut una borsa local d'habitatge. Copons no disposava de vivenda en lloguer i cal oferir solucions als joves que vulguin quedar-se a viure al poble. Després d'habilitar els dos pisos de sobre l'Ajuntament ja hem adjudicat la rehabilitació de l'antiga escola per construir-hi un nou pis social. Amb aquesta nova construcció Copons ja disposarà de tres pisos de lloguer assequible.

També treballem per la gent gran, ja sigui des de la regidoria de sanitat o de serveis socials. Haureu vist que aquests darrers mesos hem organitzat moltes activitats per aquest col·lectiu: xerrades de salut com per exemple la de com prevenir l'insomni, la del dolor o la d'autocura per a persones cuidadores.

També seguim endavant amb el projecte Vellesa activa. Cada dimecres de l'any una dinamitzadora es troba amb la gent gran de Copons per a realitzar diverses activitats com ara les caminades saludables, les xerrades o els tallers com el que va tenir lloc fa uns dies sobre la cuina de Nadal. L'objectiu és desenvolupar accions que promoguin un envelliment actiu contribuint a combatre l'aïllament i la soledat no desitjada. Qui vulgui participar en aquestes activitats ho pot fer dirigint-se tots els dimecres a les 16:30h a la sala petita de la sala polivalent.

Com a novetat, i amb l'objectiu de fomentar l'activitat física de les persones grans, us avancem que properament començarem un cicle de passejades de marxa nòrdica. Es faran quatre sortides l'any en diferents municipis de Catalunya i en circuits adaptats i habilitats a les capacitats de les persones participants. Des d'aquí us animem a apuntar-vos-hi.

Des de la regidoria de sanitat s'està redactant el Pla local de Salut juntament amb la participació d'entitats i del teixit social del poble. Es tracta d'una proposta comunitària i participativa que cerca potenciar les

polítiques de salut i elaborar grans línies programàtiques per millorar la salut de la comunitat.

A nivell cultural tenim un poble més actiu que mai. La fira del tomàquet, que té lloc a l'agost, i el Mercat de Nadal al desembre ja estan plenament consolidats.

Com a novetats, el passat mes de setembre va tenir lloc la primera edició del festival Som Riures, un esdeveniment que va superar totes les expectatives, i per la castanyada es va organitzar la singular Nit de les Ànimes. Aquests actes van poder ser possibles gràcies a l'esforç i la col·laboració de moltes persones. Des d'aquí volem aprofitar per agrair-los la seva tasca.

També hem organitzat altres activitats culturals com la sortida al teatre per veure l'espectacle del Mago Pop i que va tenir una gran acollida o el taller de pastisseria creativa a càrrec de Josep Lloró Forn que va finalitzar el passat mes de desembre i que ja us avancem que de ben segur tindrà continuïtat aquest any 2023.

En aquests darrers mesos hem pogut completar les obres i l'equipament de la rectoria que acull la nostra escola i llar d'infants i s'ha subscrit el conveni amb el Departament d'Educació per la gestió de la mateixa amb una aportació municipal de 5000,00 € pel curs escolar 22-23.

Cal destacar l'esforç de l'Ajuntament en les inversions. Malgrat no poder cofinançar les obres a causa de no disposar de fons propis en el pressupost s'ha demanat i obtingut suport de la Generalitat i de la Diputació per completar els projectes d'arranjament de camins i la instal·lació d'una xarxa de calor per aprofitar la potència de la caldera de biomassa instal·lada a la rectoria i que dona servei al bar de la piscina, l'edifici de l'Ajuntament, els habitatges de l'antiga escola i la barraca.

El projecte també ha inclòs el canvi de les lluminàries per tecnologia led a tot el poble i l'equipament en tots els edificis municipals de telecontrol dels sistemes de calefacció, nous panys intel·ligents i noves càmeres de seguretat en el nucli urbà.

Per aquest primer trimestre de 2023 es preveu l'execució dels treballs contractats de manteniment de camins inclosos en el Pla de prevenció d'incendis, d'arranjament de camins malmesos, d'instal·lació de plaques solars en equipaments municipals, de mesures per la millora de la seguretat urbana al nucli com ara la il·luminació del camí del camp de futbol i de millora d'aïllament acústic a la Sala Polivalent. Aquests treballs finalitzaran abans del mes de març de 2023. També s'ha aprovat el projecte d'adequació i millora de la connexió a la Llosa del Cavall que començarà a finals del 2023.

Pel que fa al POUM ja està en la fase final i només resta pendent la publicació en el DOGC.

Com veieu són molts projectes i activitats realitzades. Nosaltres veiem el poble diferent, més actiu i més viu amb més implicació de les persones que el conformen i d'això n'estem orgullosos.

No sempre plou a gust de tothom, això és evident, està clar que les decisions que prenem no acontenten a tots i cadascun de nosaltres i sempre hi ha aquell que no troba res ben fet, però això és governar, prendre decisions pensant en el millor pel poble i pel bé comú. Estem satisfets i convençuts de la feina que hem realitzat fins ara i així també ens ho heu fet saber molts de vosaltres. Ja queda menys pel final de la legislatura, tres anys i mig on hem treballat per Copons i malgrat el malaurat parèntesi de la pandèmia, hem aconseguit la majoria dels objectius que ens havíem marcat en el nostre programa i treballarem fins al final de la legislatura per a fer-ho possible.

Que tingueu un bon any! 🌸

Àlex, Xavi, Imma i Montse

L'aprofitament del bosc: terregada, feixines, teies, escorça... (primera part)

Montserrat Galí Segués

Pi lesionat que goteja resina

Feia un dia molt rúfol. El vent xiulava a l'entrar de forma forçada per les esclotxes de la finestra, la porta de la cuina i per totes les petites obertures de la masia. L'àvia va decidir encendre el braser. Ja eren a finals de març, però aquell dia el fred i el vent es feien sentir de debò.

—“Març, marçot, mata la vella i la jove si pot!” —va remugar l'àvia.

De l'últim dia que s'havia encès, en el braser hi quedava cendra i trossos de terregada (les parts petites del carbó d'alzina que donaven més força al braser i que s'obtenien de les restes de la carbonera, un cop garbellat el carbó). L'àvia es col·locà, amb el braser, sota la campana de la llar de foc i hi va posar més terregada que havia anat a buscar a la carbonera on la guardaven, on ja quasi no en quedava. Ho va barrejar amb la cendra que hi havia. Va fer un clot al mig com un volcà. Va anar a buscar una palada de carbonet vegetal fluix i la va posar damunt d'una graella a sobre del foc del fogonet de murri. Així que va prendre va abocar el carbonet encès sobre el braser. Amb el ventall d'espart va ventar aquest carbonet vegetal per tal que anés encenent-se i mica en mica ho fes tot el braser. Aquesta feina era tot un art: “L'art d'encendre un braser”.

Un cop va tenir el braser encès el posà sota la taula de la cuina, amb la gàbia a sobre, i començà a trinxar ceba, tomàquets i alls. Vora la finestra tenia millor llum que a la llar, la seva vista ja no era la que havia sigut, i així treballava amb els peus calents. La combustió del braser cremava l'oxigen, per això es deixava un xic oberta una porta, però a la cuina, amb la llar de foc gran que hi havia, no calia obrir res.

En arribar l'avi va fer una remenada amb la paleta del braser, per fer-lo més viu i evitar que s'apagués al quedar colgat de cendra. A l'hora de dinar tots van agrair que l'àvia hagués encès el braser i enfredolcats van dinar a la taula amb els peus calents. L'àvia era una experta en el braser. Fins i tot hi deixava cremar una pell

de taronja i quan entraves a la cuina aquesta estava tota perfumada. També feia carbonissa de les cloves d'ametlla per afegir al braser.

—Ja s'ha acaba el carbonet i la terregada —va dir l'àvia mentre dinaven. —Que no buscareu a un carboner perquè vingui a fer una carbonera?

—Sí mare, però ara justament ja pleguen de fer carboneres, l'hauem de buscar pel novembre, que serà quan en tornaran a fer.

—Pare, i per què no en fan a l'estiu? —pregunta el Miquel.

—Doncs perquè a l'estiu hi ha més perill d'incendi forestal, tot està molt sec i podria prendre ràpidament. A part que ells també passarien molta calor.

Al poble, el diumenge, el pare va donar veus per saber si sabien d'algun carboner. A vegades en venia un grup de Tortosa o del Pirineu i s'escampaven per les zones boscoses per fer carbó. Va localitzar l'Amadeu, que ja havien tingut de carboner algun any, i van quedar per finals de novembre per fer la carbonera, però com que l'Amadeu era del poble, si durant la primavera i l'estiu tenia uns dies, faria feines en el bosc de la masia: algunes feixines per casa i per vendre al forner, escuraria l'escorça d'alguns pins i faria feixos de roldor per vendre-la a les adoberies de pell; també faria llenya i si trobava alguna soca de pi vell, de part solella, en trauria teia per encendre el foc.

Al pujar cap a casa amb el carro, després de missa i de les compres que aprofitaven per fer les dones el diumenge, el pare explicà els tractes fets amb l'Amadeu, el carboner.

—Hem tractat que li faríem el gasto (fer-li el menjar mentre treballa pels de la casa) i com repartiríem les vendes. Quan tingui uns dies per dedicar-s'hi vindrà al nostre bosc, i ell anirà fent —explicà el pare, i l'avi respongué:

—Ben tractat, amb el gasto nosaltres no ens hem de desprendre de diners i on mengen sis en poden menjar set. I l'aprofitament del bosc és sempre molt interessant. El bosc ens dona molts recursos: llenya per escalfar-nos o cuinar, bolets, algun conill o perdiu, escorça, pega (resina), feixines, carbó, bruc i botxa per fer escombres, pinyons, pastura pel bestiar, oli de ginebre, herbes remeieres,... i hi treballen un munt d'homes: carboners, escorçaires, pegaires o resiners, llenyataires (talladors i arrossegadors), caçadors, pastors, pinyaires, escombres...

—Crec que aquesta feina del bosc: bosque-rol, carboner... m'agradaria —va dir en Miquel.

—Quan vingui podré anar amb ell per aprendre'n? —Si no has de fer campana a l'escola, prou. Ben content que estarà l'Amadeu de tenir ajuda i amb qui xerrar una estona —contestà el pare.

A mig mes d'abril l'Amadeu es va presentar per començar a fer les feines de bosque-rol. En Miquel de seguida que el sentí es presentà a la cuina.

—Que em permetreu que us acompanyi? Crec que aquesta feina del bosc m'agradarà i en vull

Teies

aprendre, i com que tinc uns dies de festa a l'escola perquè és Setmana Santa! —digué decidit en Miquel. I respongué l'Amadeu:

—D'acord xicot, et veus ben eixerit. Aquesta nit ves rumiant on has vist pins amb escorça gruixuda, demà començarem per escurar pins. Aprendràs a fer d'escorçaire.

En Miquel, emocionat, es va ficar al llit rumiant on podia haver-hi bons pins en els boscos de casa seva. Al matí es llevà el primer i quan arribà l'Amadeu van marxar cap al bosc. En Miquel el va guiar cap als millors pins. Anaven carregats amb totes les eines d'escorçar: l'aixol, el pal i la corda de manegar, el tomador i els sacs per ensacar l'escorça, tot ben empaquetat, la pedra d'esmolat i la dalla, per poder desbrossar.

—Mira Miquel, els escorçaires són els primers en entrar al bosc. Després, si convé, venen els talladors per abatre els arbres, ja escorçats. Si s'han d'escorçar pins que no s'han de tallar, aleshores cal arrencar l'escorça sense fer-li mal a la pell de sota perquè si ho fas el pi es pot morir. Cal escorçar-lo quan l'arbre encara no té la saba forta, i això és de setembre a finals d'abril. Arribaren a un bon pi.

—Mentre jo esmolo tu desbrossa bé tot l'entorn del pi, sobretot arran del tronc, ja que a la part baixa és on hi ha la millor escorça, i hi poses el tomador (tela gran de saca cosida en forma arrodonida) ben estirat a l'entorn del tronc, que servirà per recollir l'escorça. Esmolar l'aixol és sempre la primera feina. Però ho hauré de fer tantes vegades com faci falta per tenir l'aixol sempre a punt.

En Miquel va agafar la dalla i, encara que no en sabés gaire, va tallar totes les herbes de l'entorn del pi.

Un cop tot això estigué a punt van preparar el pal de manegar amb la nuada per enfilat-se al pi.

—Mira, es nua el pal, donant la volta al tronc, tan amunt com sigui possible i s'hi deixa un estrep per enfilat-s'hi.

—Ep Amadeu, no caiguen que prendrieu mal!!! —No pateixis, he de pujar fins allà on trobi escorça que valgui la pena arrencar, més amunt ja no hi aniré, com més amunt l'escorça és més prima. Cal pelar tot el volt de l'arbre començant per dalt fins baix.

Braser

Aixol

Ventalls

L'Amadeu, enfilat al pal de manegar, anava donant cops d'aixol a l'escorça tot arrencant-la, primer al costat dret del pi, amb la mà dreta, i després al costat esquerre, amb la mà esquerra. —*Caram, sou dretà i esquerrà!* —comentà en Miquel.

—*Aquí enfilat per força, quan sigui de peus a terra podré escorçar-ho tot amb la dreta. Tu, mentrestant, ves recollint l'escorça que cau fora del tomador i posa-la a sobre, així ensacarem ben ràpid.*

Quan acabaren d'escurar tot l'arbre varen omplir el sac d'escorça ajuntant el tomador i anaren a buscar un altre pi amb bona escorça.

Estant enfeinats ensacant l'escorça del segon pi, en Miquel va sentir l'Escapçada, la seva mula. Havien quedat que els portarien el dinar al camí de sota el bosc. En sentir la mula va córrer bosc avall fent grans gambades. Amb la gana que tenia no volia que passés de llarg.

—*Avi, avi, som aquí! Avi, avi, som aquí! Ai caram, l'avi comença a sordejar i no em sent. Ai que em quedaré sense manduca! Què puc fer? Calla,... si l'avi no em sent potser sí que ho farà l'Escapçada. "Soooo! Soooo!"...*

I així va ser, l'Escapçada va parar en sec i l'avi va frenar al carro i va començar a cridar:

—*La manduca ja és aquíííí! La manduca ja és aquíííí!*

Quan en Miquel arribà a baix l'avi ja havia descarregat el cistell amb el dinar del carro. Van deslligar la mula. Li van posar el morralet (civader) amb palla i un grapat d'ordi i la van lligar en un arbre.

—*La tracteu prou bé aquesta mula, un bon morralet i a descansar que "a la terra i al bestiar jamai los deus fatigar"* —digué l'Amadeu que també havia arribat a baix.

Van buscar una bona pedra per fer seure a l'avi i van començar a dinar: cigrons amb cansalada del confit, una amanida d'escarola, aigua, vi

i ametlles torrades i..., això sí, una xerrameca de l'avi amb l'Amadeu... en la que el Miquel va intentar posar-hi cullerada.

—*Expliqueu-m'ho, això que esteu dient. D'on surten les teies? L'àvia les fa servir en comptagotes per encendre el foc, com si fossin un tresor. Estaria contenta de tenir-ne un bon munt.*

—*Mira Miquel, la teia és una fusta impregnada de resina o reïna que es fa, ella sola, en el cor de l'arbre, al centre del tronc dels pins, que estan a la part solella de la muntanya, i també en alguns altres arbres, i que crema amb molta facilitat.*

—explicà l'avi. I l'Amadeu continuà:

—*Com que ara preguntars què és la resina ja t'ho explico: La resina és un flux intern constant essencial per a la salut de la majoria de pins i avets. Té una funció molt important ja que segella les ferides que es poden fer a l'arbre i segella les entrades que hi poden fer insectes invasors i fongs perjudicials. També tenen qualitats antisèptiques.* —I l'avi continuà:

—*En alguns llocs s'aprofita la resina o reïna dels boscos per fer quitrà o pega. Per fer-ho fan una ferida a l'escorça. Per aquesta ferida l'arbre va deixant anar resina que recullen i un cop feta quitrà (cuita) serveix per impermeabilitzar barques, soles de sabates o espardenyes, pega per empeltar esqueixos... També es pot fer a través de teies. Es posen en un forn, dit de pega, i es recull la resina a sota en una olla i després de nou es fa bullir la resina de l'olla per obtenir la pega. Nosaltres obtenim teies per encendre el foc de soques, que ja han sigut tallades i al cap d'un temps han fet molta resina en les seves parts interiors.*

Quin dinar més instructiu! L'avi tornà a enganxar l'Escapçada al carro i hi carregaren els sacs d'escorça que havien fet al matí. Xinoxano el carro va enfilat el camí de la masia. L'avi, agafant les brides, assegut al capçalet del

carro i veient el blat que començava a créixer va dir:

—*"A l'abril el blat puja fil a fil"* —però aviat començà a fer llargues capcinades. Amb tantes becaines... Sort hi hagué que l'Escapçada ja se sabia de memòria el camí de tornada.

En Miquel i l'Amadeu seguiren escorçant els pins, i com que a l'abril encara la tarda és mig curta acabaren de treballar aviat.

—*Per avui ja hem fet prou Miquel. Que va marxant la llum i encara prendríem mal amb l'aixol.*

—digué l'Amadeu. —*Ara recollirem les eines, baixarem els sacs prop del camí, però una mica amagats que no ens els rampinyin, i cap a casa.*

—*Visca, cap a berenar! Ja fa estona que tinc un rau-rau a la panxa. I ara, que tot serà baixada, serem a casa en un tres i no res.* —Contestà en Miquel i afegí —*Escolteu Amadeu, jo no puc provar de fer anar l'aixol?* —i aquest li digué:

—*Tinc un aixol més petit, demà el portaré i te n'ensenyaré.*

Pel camí parlaren de fer feixines.

—*Cal saber-ne, perquè si no es fan bé les feixines es desmunten.* —explica l'Amadeu. —*Cal posar les rames capiculades, unes cap aquí les altres cap allà i després ben lligat amb un cordill d'espart, que es puguin transportar sense que es desmanequin. Saps xicot,... hi ha qui dins la feixina hi barreja ginebró, mata (llentiscle), romaní... i ho tapa amb les rames del pi...*

—*Però al desfer la feixina es descobreix l'engany!* —exclamà en Miquel.

—*No pas si la feixina és per un forner ja que la posa sencera dins el forn. Ja t'he dit que hi ha qui ho fa, però jo en la meva humil feina de bosquerol sóc honrat.*

—*I vós Amadeu, podeu entrar a qualsevol bosc a fer feina?* —qüestionà en Miquel.

—*No, xicot, no! Que no vull que em prenguin per un saltamarges! Jo puc treballar per un propietari i fem tractes de com ens repartim el que es pugui treure del seu bosc, com he fet amb ton pare. També pot ser que jo compri la "fusta d'un bosc", és a dir tot el que es pot tallar sense malmetre el bosc, i aleshores tot el que en trec (escorça, llenya, feixines...) és per mi. Jo ho venc a qui em sembla.*

I xerrant, xerrant arribaren a casa quan ja fosquejava. Guardaren les eines al cobert i l'Amadeu se n'anà cap al poble.

—*Fins demà Amadeu! I no us deixeu l'aixol petit!*

*El meu agraïment a en Josep Guix que ha recordat la feina del seu pare al bosc i quan ell mateix l'ajudava i a en Ramon Gamisans que també, de jove, havia fet de boscatser amb en Ventura Guix. 🌸

Pal i corda de manegar per enfilat-se

CENTRE D'ARTESANIA CONTEMPORÀNIA

Reforma de l'antiga fàbrica de teixits
de cotó de Copons

Queralt Espelt Prieto

Al mateix temps que la fàbrica de teixits de Copons és un edifici emblemàtic i amb un enorme potencial per al municipi, està actualment molt infrautilitzada. En el marc del Treball de Recerca de Batxillerat que estic cursant a l'Institut Badia i Margarit d'Igualada, he mirat de donar llum a la foscor d'aquest edifici patrimonial del municipi proposant un nou ús a través d'un Centre d'Artesania Contemporània.

Des de petita que sempre m'ha agradat dissenyar l'estructura de les cases, imaginar-me el seu interior, projectar els seus usos... De fet, a l'hora de pensar en el meu futur professional, m'imagino dissenyant o projectant espais. Per aquest motiu, l'any passat, quan va ser l'hora d'escollir el tema pel meu Treball de Recerca, vaig tenir molt clar que volia que estigués relacionat amb l'arquitectura i l'antiga fàbrica de teixits de cotó de Copons.

La reforma que he proposat respecta la identitat de l'espai, la seva història i s'adapta a un nou ús que serveixi per al desenvolupament social, econòmic i cultural del municipi a través de l'artesanía contemporània i vinculada al projecte Anoia en transició.

Metodològicament, per a la realització del treball he cercat informació bibliogràfica relacionada amb la història de la fàbrica; he analitzat i he realitzat entrevistes de camp al Josep Lloró i al Xavi Aparisi per conèixer la vivència de persones que hi havien treballat; he conversat amb l'actual alcalde, Àlex Prehn, i el seu antecessor, Cesc Salamé, per endinsar-me en els projectes estratègics projectats pel desenvolupament social i econòmic del poble; he entrevistat a la Belén Atienza, una de les promotores del projecte Anoia en transició; he fet un qüestionari en línia per recollir les necessitats dels artesans i artesanes que potencialment podrien fer ús del nou Centre d'Artesania Contemporània; he projectat una maqueta d'emplaçament i he projectat plànols i perspectives que descriuen l'estat actual de l'edifici i el nou ús que se li vol donar. A l'hora de recollir informació prèvia ha sigut especialment valuosa la contribució del llibre Les dones i la fàbrica de Copons, un recull de contes fet a partir d'unes entrevistes orals de gent que havia treballat a la fàbrica i les vuit entrevistes enregistrades en àudio a extreballadores de la fàbrica facilitat per la Roser Grau i la Mercè Muns del Projecte Memorístic de Copons.

Bon estat estructural de la fàbrica

La informació facilitada per l'Ajuntament i les fotografies realitzades a l'interior van confirmar-me que, avui en dia, la fàbrica serveix de magatzem. L'actual propietari es dedica a muntar attrezzo de cinema i guarda a l'edifici els diferents elements que li poden ser útils. L'estructura arquitectònica de la fàbrica es manté, en general, en bon estat. Caldria arreglar algun punt en concret de la teulada, ja que hi ha petites zones on entra la humitat i podria arribar a causar afectacions més importants. També es podria considerar revisar l'encimentat del terra per atendre algunes imperfeccions que hi ha actualment i canviar alguns dels vidres de les finestres pel fet que alguns d'ells no acaben d'ajustar-se del tot. A la segona planta, caldria allargar la teulada de la fàbrica a la zona de l'antiga residència, ja que hi entren l'aigua i el vent. També caldria reformar

les parets i el terra d'aquesta zona i fer-hi alguna obertura. A la zona de residència es faria baixar una mica el sostre i per l'interior es farien passar els cables, les canonades... és a dir, totes les instal·lacions i d'aquesta manera seria més fàcil climatitzar l'espai.

Anoia en transició: activar l'artesanía contemporània

Anoia en transició neix l'any 2018 a partir de la proposta de la Belén Atienza i la Bet Parramona, b'intervencions, i la unió de quatre petits municipis de l'Anoia: Sant Martí de Tous, la Llacuna, el Bruc i Copons, amb el suport de la Diputació de Barcelona. Tots aquests pobles comparteixen la necessitat de reactivar econòmicament el seu teixit d'una manera diferencial i pròpia. Copons, amb poc més de tres-cents habitants, és el municipi amb menys població participant en el projecte.

Anoia en transició té l'objectiu de donar a conèixer els territoris que el componen, destacar les seves peculiaritats, amb la voluntat de generar oportunitats laborals amb la reactivació d'espais comercials buits, facilitant-ne un nou ús i donant així valor al territori rural i la possibilitat de promoure el seu creixement econòmic i social. Els alcaldes dels quatre municipis van decidir que l'artesanía contemporània seria el focus del projecte. L'anàlisi de tendències globals, els casos d'èxit previs, el valor creixent de l'artesanía contemporània, la valorització de la producció local i el producte de proximitat, la tendència a incrementar l'ús de materials reciclats, el bon posicionament dels territoris a través de la cultura, el turisme cultural, el disseny i la creativitat van ser els principals arguments per aquesta decisió. El projecte es concreta en quatre àrees de treball: impulsar un festival internacional, la connexió amb les escoles i altres associacions, la internacionalització del projecte i la creació d'un centre per facilitar que cada artesà i artesana tinguin un espai de treball i que, alhora, fomenti un punt de trobada i de referència per desenvolupar la seva activitat. Aquest darrer, però, és l'únic objectiu que, de moment, no s'ha començat a desenvolupar. Per tant, aquest treball de recerca contribueix a activar aquest objectiu del projecte Anoia en transició.

Necessitats àmplies i holístiques

Per la definició dels requisits del nou Centre d'Artesania Contemporània de Copons s'ha enviat un formulari en línia a una base de dades de quaranta-sis artesans i artesanes residents a l'Anoia que representen l'àmplia gamma d'oficis i especialitats que actualment hi ha: tèxtil, art floral, joies, restauració de mobles antics, cuir, vidre, cosmètica ecològica, il·lustració, tintures vegetals, titelles, ninots, ceràmica, fusta, ganxet, pintura, plàstics termoencogibles, decoupage i macramé.

Gran part dels artesans i artesanes tenen un taller propi on realitzar les seves creacions i coneixen el projecte Anoia en transició. Les respostes al qüestionari ens ofereixen una dada interessant: més de la meitat dels participants no ha fet mai cap taller d'artesanía que no fos de la seva especialitat. Els artesans i artesanes que sí que han participat en algun taller que no fos de la seva especialitat, han participat a més d'un i, en gran part, els interessos coincideixen amb especialitats dels artesans i artesanes que han respost el qüestionari. Per tant, l'anàlisi dels resultats de la mostra de participants indica que els artesans i artesanes tenen moltes possibilitats d'aprendre les unes de les altres. De fet, a un alt percentatge de les persones participants els semblava una bona idea tenir un espai conjunt on poder realitzar les seves creacions, la possibilitat d'acollir artesans i artesanes d'altres localitzacions per intercanviar coneixements i la possibilitat de disposar d'un espai de botiga presencial i en línia on poder vendre els productes. Les necessitats dels artesans i artesanes són variades, però compartides: punt d'aigua i pica, cambra frigorífica, espai de

Realitzant els amidaments a l'antiga Fàbrica de teixits de cotó de Copons.

magatzem, taules i cadires, extractor, punts de llum i endolls, prestatges, etc. Al mateix temps, es valora molt la llum natural i la possibilitat de gaudir d'un espai amb bones vistes. Finalment, a partir del formulari, es van recollir algunes demandes com ara la possibilitat de tenir un espai d'exposició perquè les persones que visitin el centre puguin veure els resultats dels tallers, la creació d'una biblioteca i un punt per compartir informació i la configuració d'un espai de coworking per treballar en la creació de nous projectes amb la participació de diferents artesans d'arreu.

El nou Centre d'Artesania Contemporània de Copons

A partir de les necessitats recollides pels artesans i artesanes s'ha desenvolupat el projecte arquitectònic i d'interiorisme de reforma de l'antiga fàbrica de cotó de Copons per convertir-se en un centre d'artesanía contemporània que consideri:

- La programació d'activitats artesanals, fomentant que artesans i artesanes de la comarca puguin tenir els seus tallers i, alhora, compartir espais de creació.
- La possibilitat que els artesans i artesanes puguin realitzar tallers de cara al públic i donar a conèixer les diferents activitats artesanals.
- La creació d'una petita zona de cafeteria que serveixi d'espai social i de contacte amb el món de l'artesanía i una petita botigueta on els diversos artesans i artesanes puguin vendre i exposar els seus productes.
- La generació d'un espai de residència per facilitar la visita i estada d'artesans i artesanes d'arreu.

Del projecte a l'acció

Com he comentat a l'inici, aquest projecte té la voluntat de contribuir a recuperar el patrimoni de Copons, tot generant una activitat socioeconòmica relacionada amb la cultura i l'art que beneficiï al conjunt de la població del municipi. Per aquest motiu, els resultats d'aquest treball de recerca es presentaran a l'Ajuntament de Copons perquè puguin ser útils en la projecció del projecte Anoia en transició i la captació de recursos que facin viable el Centre d'Artesania Contemporània. Esperem que d'aquest projecte puguem passar a l'acció. ✿

Visita virtual del Centre d'Artesania Contemporània de Copons

Zona social i cafeteria

Zona de taller d'arts florals

Zona de biblioteca i lectura

Zona de tallers oberts

EL LLOC DE COPONS

Jaume Ortínez Vives

L'any 712, un exèrcit format per 18.000 àrabs va travessar l'Estret de Gibraltar per envair la Península Ibèrica.
No fou l'únic.
Al cap d'uns mesos, a l'important contingent militar se n'hi va afegir un altre amb la mateixa finalitat.

Aconseguit gairebé totalment el propòsit de conquesta -tot i deixar algunes valls del Pirineu per dominar- es llançaren a absorbir també les terres del que avui en diem França.

L'objectiu final dels sarraïns, de tots ells i de tot l'esforç ja realitzat, era dominar Roma i prendre el poder del Papa.

Si la submissió de la població ibèrica, molt dispersa, fou relativament fàcil, la conquesta de Narbona ja fou més difícil i no ho aconseguiren fins al 717.

Més al nord encara, la presa de terres i ciutats es va endurir i alentir cada cop més.

I es va aturar del tot a Poitiers, al mig de l'actual França, on foren vençuts estrepitosament en una batalla que ha passat a l'història.

Això fou l'any 732.

Després, els francs perseguiren els sarraïns fins a portar-los a les envistes dels Pirineus, mentre els nobles dels comtats catalans ja es reorganitzaven.

Foren aquests senyors dels comtats catalans qui, amb gran esforç, van fer allunyar als sarraïns fora dels límits de la Marca Hispànica.

La Marca Hispànica, per dir-ho de manera entenedora als que vivim a l'Anoia, fou la frontera que marcava el Riu Llobregat fins als límits del Penedès i des d'allà seguia el riu Anoia fins a Piera. Des de Piera, la "marca" l'assenyalen, encara avui, el castells de Claramunt, Castellolí, Òdena, Montbui, Jorba, Tous, Miralles, la Llacuna, Roqueta i finalment el Castell de Queral, des d'on ara es contempla tota la Segarra llavors en poder dels Sarraïns.

I un cop dit tot això... Què és història, què passava on ara hi ha Copons? Doncs que mentre la Marca Hispànica vigilava cap al sud, a l'oest, en un espai endinsat de la Segarra, els sarraïns es mantenien forts i ben armats. I aquest lloc de frontera era un lloc selvàtic i deshabitat que anomenaven Deganat de la Selva.

Una "zona de ningú" freqüentada o habitada per gent fora la llei: lladres, assassins, malfactors ...

I en algun lloc d'aquest territori, un sender d'incert i desconegut recorregut que conduïa possiblement a l'indret de Porta Hispania.

Aquesta denominació, difuminada i dispersa, era en un lloc poc definit entre els comtats catalans i els dominis sarraïns mig controlats per l'emir de Balaguer.

I on era aquesta "porta"? Doncs no se sap malgrat que alguns historiadors hi han fet referència. Hi ha qui la situa a Vilallonga, vora un antic camí de Sesgueioles a Copons, sobretot ara que s'ha excavat el lloc de l'antic castell.

D'altres parlen del topònim Benvivere, a Veciana, però ja a l'altiplà segarrenc.

Hi ha més parers encara, però en tot cas, aquesta "selva" que era fora de control ara és un lloc de tranquil·la passejada. 🌸

CINTURÓ DE SEGURETAT PER COTXES

Montserrat Serra Piñón

Els invents són troballes que resolen determinats problemes o necessitats. Poden ser buscats o bé trobats per casualitat. Anem a redescobrir l'origen d'algun d'aquests invents, molts dels quals ens han facilitat la vida.
Avui parlarem del CINTURÓ DE SEGURETAT PER COTXES.

Aquest gran invent, i dic GRAN ja que salva moltíssimes vides, va tenir una evolució al llarg dels anys. Cal remarcar que els primers cinturons no eren com els que s'utilitzen actualment, que són els de tres punts. Abans només estaven subjectats per dos punts i això no evitava que el cap xoqués contra el volant o el parabrises, per la qual cosa causava lesions cranials greus o mortals a les persones que patien un accident.

L'invent del cinturó de tres punts, que creua el cos en diagonal i que és el que es fa servir actualment, està considerat com el més important dins la història de l'automòbil. Va ser Nils Bohlin (17 de juliol de 1920, Härnösand, Suècia - 21 de setembre de 2002, Ydre Municipality, Suècia) qui el va inventar.

El sr. Bohlin era un enginyer que treballava per a Svenska Aeroplan, una empresa d'avions sueca, i va ser contractat l'any 1958 per l'empresa automobilística VOLVO com a enginyer de seguretat que havia de millorar el cinturó de dos punts.

Així va ser com va inventar el cinturó de tres punts, molt més segur i també més pràctic ja que dona més llibertat de moviment i fa que aquest sigui més còmode. Primer es va incorporar als seients de davant i l'any 1963 ja l'inclouien tots els models de cotxe d'aquesta marca.

Nota important: la marca VOLVO no va patentar el cinturó de tres punts per animar a les altres empreses automobilístiques a adoptar aquesta mesura de seguretat i l'any 1985 va ser escollit com un dels vuit invents més significatius dels darrers cent anys. 🌸

El senyor Bohlin amb el seu invent

El sr. Bohlin deia: "Algunes vegades em truca alguna persona agraïda que ha sobreviscut a un accident gràcies al cinturó de seguretat. Em commou i demostra que realment he sigut capaç de fer alguna cosa en benefici de la humanitat".

*Aquest article no té cap intenció de difusió científica, per la qual cosa demano disculpes si hi ha algun error.

L'ASSOCIACIÓ PER LA CULTURA I LA RECERCA DE COPONS

Comissió de l'Associació per la Cultura i la Recerca

Aquests darrers mesos han coincidit a Copons el naixement de diverses iniciatives, com el Festival Som Riures o la Nit de les Ànimes, que s'afegeixen a altres ja existents com l'inLoft i que tenen com a objectiu promoure la dinamització cultural del poble. Per donar cabuda a aquestes propostes, i altres que puguin sorgir en el futur, s'ha creat l'Associació per la cultura i la recerca de Copons.

Aquesta nova entitat vol ser un paraigua per a l'inLoft, el Festival Som Riures o la Nit de les Ànimes, a través de diverses comissions que funcionaran de manera autònoma però amb la voluntat d'unir esforços i de generar interrelacions que facin créixer els projectes. De la mateixa manera, l'associació està oberta a altres iniciatives que es puguin generar amb objectius similars i a totes les persones interessades que vulguin formar-ne part. Si voleu estar al dia de les activitats d'aquests projectes només cal que entreu a formar part del grup de WhatsApp Copons Cultura. Ho podeu demanar escrivint al telèfon 667 51 55 03. Tot seguit fem repàs de les darreres activitats. ✿

ÈXIT DE PÚBLIC EN LA PRIMERA EDICIÓ DEL FESTIVAL SOM RIURES

Comissió Festival Som Riures

Més de 700 persones van assistir el passat setembre a la primera edició del Festival Som Riures de Copons, superant totes les previsions de públic tot i l'amenaça de mal temps. El Festival, dedicat al món del clown i el teatre de carrer, va poder adaptar-se a la meteorologia combinant espais tancats i oberts per oferir totes les actuacions previstes, amb un públic entusiasta i molt participatiu.

Durant tota la tarda els assistents van gaudir amb les acrobàcies del Circo Los, van riure amb l'humor gestual i imaginatiu de JAM i es van emocionar amb el clown Gromic, que fins i tot va haver de fer una segona sessió del seu espectacle per a les persones que s'havien quedat sense lloc en la primera. El Festival també va comptar amb cercaviles multitudinàries acompanyades per la Big Band, els gegants, els grallers i els bastoners de Copons. Amb ells el públic va poder recórrer i descobrir alguns dels espais més bonics del poble.

Divendres els infants de l'escola Quatre Vents de Copons ja van fer un primer tast del Festival amb l'actuació de la Companyia Sgratta, i durant la setmana es van fer diverses activitats educatives a l'escola amb la voluntat d'introduir la temàtica del teatre, l'humor i el circ com a proposta pedagògica.

Després de l'èxit d'aquesta primera edició del Festival, els organitzadors ja treballen en la segona, prevista pel setembre de l'any vinent. El Festival Som Riures és una proposta cultural de l'Ajuntament de Copons amb la col·laboració de de la Diputació de Barcelona i el Consell Comarcal de l'Anoia, que ha comptat amb la participació voluntària dels veïns i veïnes de Copons. ✿

La Nit de les Ànimes

Comissió La Nit de les Ànimes

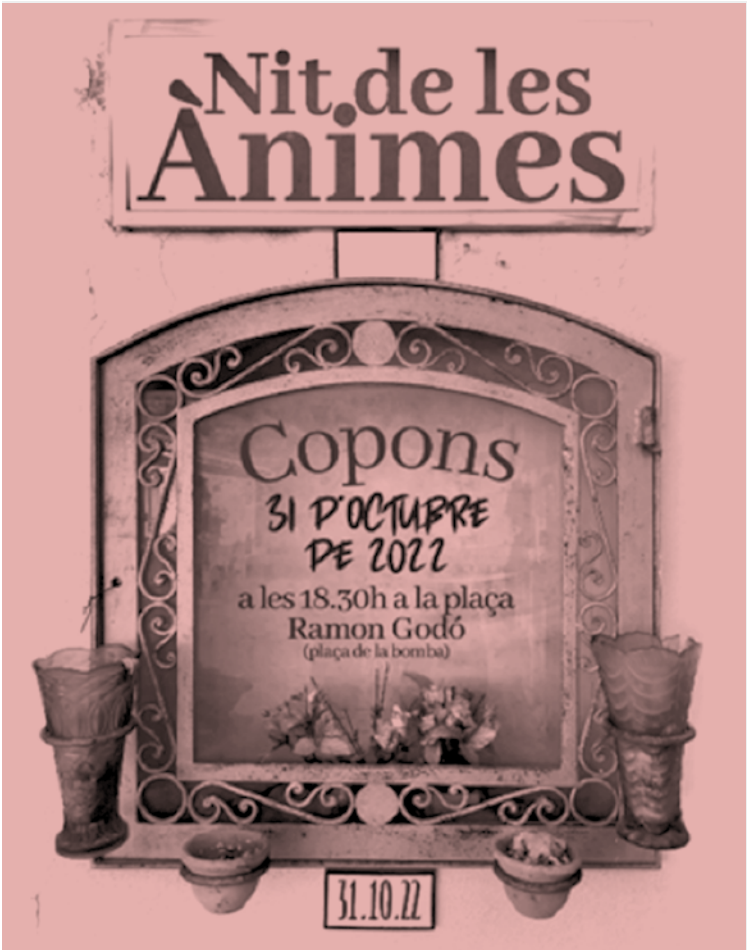
La Nit de les Ànimes va sorgir l'any passat com a resposta a la inquietud d'un grup de gent que, veient la pèrdua de sentit de la forma de celebrar la castanyada i el Halloween "importat", buscaven recuperar l'essència d'aquesta celebració.

Després de fer una recerca en la cultura popular i d'arrel de la celebració, van creure que la Nit de les Ànimes podia ser una bona manera d'honar els morts i de trencar els tabús al voltant d'aquesta temàtica.

Així doncs, el dia 31 d'octubre a la nit, més de 28 cases amb l'espelma reclosa dins un bol de terrissa o fruit de tardor, es van obrir pel recapte de les ànimes, moltes d'elles decorades per l'ocasió (altars familiars, decoració de tardor,...).

Després d'escoltar la Jota de la mort i l'explicació de les trementinaires (personatges de saviesa ancestral que ens van explicar la història d'aquesta nit) es va iniciar el recapte. Aquest va acabar amb el toc de campanes, que convidava als participants a reunir-se per escriure el missatge que volien fer arribar a les ànimes i difunts. Posteriorment, amb el toc del cargol, iniciàrem el camí al cementiri per fer l'ofrena i ballar tots junts al voltant del foc amb les ànimes.

Des de la Comissió de la Nit de les Ànimes seguirem treballant per fer propostes durant l'any al voltant del tema de la mort. Us hi esperem! 🍁

El centre de cultura i recerca contemporània inLoft, que facilita processos de creació cultural i artístics, continua la seva activitat. A continuació un recull de les darreres accions programades en els darrers mesos.

Les pirates de secà al festival Som Riures

La Companyia de teatre infantil Sgratta va fer tres estades a inLoft durant els mesos de maig, juny i setembre d'aquest any 2022 per tal de crear un nou espectacle titulat Les pirates de secà. Durant la residència, la Mònica Torra, de Sant Martí de Tous, i la Clara Gavalda, d'Avinyó, van poder treballar en profunditat en el desenvolupament del guió i els primers assajos de l'obra. Al mes de setembre, en el marc del Festival SomRiures, es va fer un assaig obert en el qual van assistir les nenes i nens de Copons.

Estada de recerca d'etnografies col·laboratives

Enric Senabre Hidalgo, activista digital i cofundador de la plataforma Goteo.org, es va doctorar en Societat de la Informació i el Coneixement per la UOC treballant al grup Dimmons com a investigador-dissenyador en modes de col·laborar per fer recerca més enllà dels àmbits acadèmics. Posteriorment ha seguit aquesta línia de cocreació en ciència ciutadana a l'Acadèmia de les Ciències d'Àustria i a la Universitat Paris Cité. Actualment enceta un projecte de tres anys a la UOC per profunditzar en modes d'aplicar i ampliar l'etnografia i l'autoetnografia de manera col·laborativa.

Durant una estada inicial de dos dies a inLoft, el mes d'octubre de 2022, a mode de tret de sortida i seqüència del pla de recerca a dur a terme a curt, mig i llarg termini, l'Enric va poder definir en profunditat tant els mètodes com els casos d'estudi inicials, així com el mode com acompanyar i documentar el seu propi rol com a recercaire i facilitador de dinàmiques de cocreació. Alhora, l'estança a inLoft va suposar un espai idoni per a profunditzar en el marc teòric i com relacionar-lo amb les accions i publicacions previstes durant el projecte.

R.I.P., exposició de la Nit de les Ànimes

L'exposició Nit de les Ànimes es va presentar a inLoft del 25 d'octubre al 6 de novembre de 2022 amb textos de Xavier Macià i Costa i dibuixos d'Ermengol del llibre d'humor gràfic R.I.P. Tots Sants és en el calendari tradicional la festa més important de la tardor, una estació que ens duu implícits conceptes que en defineixen rituals i costums propis (reflexió, recolliment, temporalitat), època on el fred i la foscor es fan visibles. La Nit de les Ànimes recupera les tradicions populars i genera una festa comunitària molt participada a Copons.

White Pèrill en residència musical

White Pèrill és un dels alter ego de Marc Mateu, músic, productor i compositor igualadí habitualment conegut com a Red Pèrill que el 2018 va començar a experimentar amb l'ambient i l'electrònica atmosfèrica amb un projecte anomenat Music to do things amb el qual va publicar una desena d'EP's i un recopilatori. Aquest 2022, però, després d'un canvi important d'equips, ha reprès la faceta més ambiental i ha començat a enregistrar a YouTube una sèrie de sessions d'ambient-noise amb sintetitzadors i un petit sàmler on experimenta i improvisa amb textures i atmosferes amb un estil bastant particular. Ha decidit classificar definitivament aquest vessant sota el nom de White Pèrill, que es diferencia del seu àlies habitual perquè és instrumental i fuig de les convencions i la comercialitat. A Copons, el 13 de novembre, White Pèrill va fer el seu primer concert en solitari amb un format d'explorador sònic una mica psicoanalític.

Llibre Nit de pedra seca

El llibre Nit de pedra seca, editat per Francina Cirera i Ricard Espelt, amb pròleg de Pere Sala i Martí (Director de l'Observatori del Paisatge de Catalunya), creua el projecte fotogràfic amb converses amb persones expertes en cada un dels blocs que articulen la publicació: Integració invisible, fer visible qui som: Joan Sorolla (fotografies) i Jordi Grau (entrevista); Anvers i revers, la mirada intencionada: Asier Gogortza (fotografies), Jordi Llorella (fotografies) i Clara Nubiola (entrevista i il·lustració); A les palpentes, il·luminar l'ofici: Alèxia Lleonart (acció artística), Èric Alcobarro (fotografies) i Roger Solé (entrevista); Escenaris màgics ancestrals: Luis Calle (fotografies), Manuel Duarte (fotografies), Judit Vidal (fotografies), Santi Careta (lletra musical) i Rosa Cerarols (entrevista). El llibre, publicat sota una llicència Creative Commons (CC BY SA) i amb el suport de la Diputació de Barcelona

i l'Ajuntament de Copons i la col·laboració de l'Observatori del Paisatge de Catalunya, es pot descarregar en format pdf i es pot adquirir en enquadernació lligada i cobertes amb solapa (www.inloft.cat). El llibre es va presentar a inLoft el 26 de novembre.

Dolors, projecte fotogràfic interdisciplinar en el marc del FineArt 2023

En el moment de tancar aquest butlletí estem treballant en *Dolors*, un recorregut per la maternitat i la ruralitat contemporània a través d'una col·lecció de fotografies realitzades a Copons que mostren el paper de la dona en l'àmbit rural des d'una perspectiva actual. A partir d'una cuidada selecció d'espais i situacions, la fotògrafa Iris Muñoz visibilitza la maternitat al llarg de la vida, des de la infantesa a la vellesa. El resultat del recorregut s'exposarà a Espais del Rec en el marc del Festival internacional de fotografia FineArt 2023 del 24 de febrer al 19 de març de 2023. En paral·lel a la realització de les fotografies es produeix una aproximació co-etnogràfica, conduïda per l'investigador Enric Senabre Hidalgo, expert en metodologies de co-creació. Aquesta proposta participativa, a manera de dinàmica d'escriptura col·lectiva a allò que és "cadàver exquisit", desenvoluparà un text per cada una de les fotografies. Durant l'exposició es realitzarà una acció performativa que incorporarà la dimensió de la dansa, el dissabte dia 4 de març de 2023, amb la participació de l'Eva Carreras de Luna Mora. ✿

La Núria i la seva filla Cora, fotografiades per la Iris Muñoz pel projecte *Dolors*.

La fotògrafa Iris Muñoz, l'investigador Enric Senabre i la ballarina Eva Carreras desenvolupant el projecte *Dolors* a inLoft.

Fem salut

Ajuntament de Copons

Consells per períodes d'insomni

Recull de consells per períodes d'insomni, extrets de la presentació de la Sra. Teresa Navarro que va oferir una xerrada el 18 d'octubre de 2022:

- Mantenir un horari constant per anar a dormir i aixecar-se tots els dies de la setmana.
- Evitar el consum de substàncies estimulants.
- Evitar sopars copiosos abans d'anar a dormir.
- Limitar la ingesta de líquids abans d'anar a dormir i prendre el medicament diürètic pel matí.
- Realitzar exercici de manera regular.
- Evitar veure la televisió, escoltar la ràdio o usar l'ordinador, tauleta o mòbil al llit.
- Provar de fer activitats de relaxació abans d'anar a dormir.
- Evitar les migdiades o controlar que no superin els 30 min. ❀

Caminades per fer salut i poble

El dimecres 14 de setembre de 2022 es va realitzar la primera caminada de la temporada, dins del projecte Anoia Velleda Activa, amb la dinamitzadora Úrsula García.

Recordeu que cada dimecres us hi podeu afegir.

Us hi esperem a totes i a tots! ❀

Hereu i pubilla a la FirAnoia 2022

Ajuntament de Copons

L'Arlet i el Bruno representen Copons a la FirAnoia 2022

L'Hereu i la Pubilla que van representar Copons a la 69ª edició de FirAnoia el cap de setmana del 24 i 25 de setembre de 2022, foren l'Arlet Pi Pons i el Bruno Garcia Tenias.

Si els veieu, ja els podeu felicitar, mireu quin goig que feien!

Moltes gràcies per la vostra participació! ❀

FEM PASTISSOS

Taller introductori a la rebosteria

Quildo Serrano, Teresa Bertran i Ajuntament de Copons

Antigament la paraula rebosteria significava “rebot”, que era el lloc designat per a l’emmagatzematge de les provisions i on s’elaboraven els dolços, pastes, carns fredes i embotits.

Una mica d’història

El reboster major d’un palau era la persona que estava encarregada de governar tot el referent a les necessitats domèstiques. Després de cert temps, el càrrec va passar a ser honorífic i l’ocupava sempre una persona provinent d’una família de gran llinatge.

Des dels inicis del segle XVIII, la paraula rebosteria es referia a l’art de confeccionar pastissos, postres, dolços, torrons, dolços secs, gelats i licors.

L’art de la pastisseria o sucreria, com encara es diu al País Valencià i a les Illes Balears, té una llarga tradició. La producció és molt rica: coques, pastissos, galetes, etc.

Malgrat que el sucre de canya es coneixia a l’època dels faraons, l’ús no es va generalitzar a Europa fins molt més tard, de fet fins al segle XVIII. No obstant això, els Països Catalans s’anticipen a la resta d’Europa a causa de la presència de la canyamel (canya de sucre) plantada pels àrabs a Gandia o a Mallorca.

D’aquesta manera es pot afirmar que la pastisseria catalana és una de les més antigues d’Europa, si més no la més ben documentada des de l’edat mitjana. En els receptaris medievals, i més tard en els del barroc, hi apareixen dolços, o els precedents encara vigents avui: el menjar blanc, la crema, els flaons i flaones, les crestes o pastissos, les coques i cócs, les *tortes* i els torrons.

Actualment

Durant uns quants mesos, un grup de veïns i veïnes i també persones de fora del nucli de Copons ens hem trobat a la sala polivalent un dijous al mes per fer un taller introductori a la rebosteria. L’activitat estava oberta a tothom i hi han participat una vintena de persones.

El taller ha anat a càrrec d’en Josep Lloró, forner i reconegut pastisser de Copons durant molts anys. Com que ara ja està jubilat va acceptar la

proposta de l’alcalde per fer unes xerrades i posar a la pràctica algunes receptes de pastisseria que ell mateix venia al seu forn i que tant trobem a faltar.

El taller ha estat tot un èxit, les sessions han sigut molt participatives i interessants.

Vam començar fent una xerrada sobre tècniques per treballar la xocolata per fer les cobertures de pastissos, també vam aprendre a treballar la nata i a fer crema. A la segona trobada vam fer ulleres i triangles de pasta de full amb crema.

Uns altres dies vam elaborar lioneses, gemes -més conegudes com a “tocinillos”- i magdalenes. Després pel grup de WhatsApp corrien fotografies de totes les pastes fetes a casa!

I l’últim dia, ja en vistes de les festes nadalenques, vam aprendre a fer un tronc de Nadal.

Aquest taller acabava el mes de desembre però, vistes les ganes d’endolcir el poble i que el grup ha passat unes bones estones, se li va proposar al Josep de continuar amb les trobades i ell ens va dir: “cap problema, si vosaltres veniu, jo també vindré”. I al gener ens tornarem a trobar!

La proposta serà d’un cop al mes començant al gener i finalitzant de nou al juny del 2023.

Aquest taller és una iniciativa de l’Ajuntament de Copons, el Mestre Pastisser Josep Lloró (El Forner) i la indispensable col·laboració de la Teresa Bertran.

Agraïts per la seva implicació i temps lliure perquè tothom pogués gaudir d’aquesta estona d’aprenentatge. 🌸

Bastoners de Copons

Teresa Múnera Pascual i Quima Closa Múnera

Festival Som Riures

Els Bastoners de Copons vàrem participar a la primera edició del Festival Som Riures que es va celebrar el mes de setembre.

Va ser especial ja que es feia al nostre poble però a diferència d'altres actuacions que hem fet a Copons, aquesta era distintiva perquè la majoria del públic venia de fora i per a molts era la primera vegada que ens veien actuar.

La nostra participació al Festival Som Riures va consistir en una actuació a la Plaça Ramon Godó i tot seguit conduir els espectadors fins a la sala polivalent on hi havia la següent actuació de circ.

A la plaça, plena de gom a gom vam fer una primera ballada de bastons, mostrant el nostre repertori sota l'atenta mirada d'un públic entregat i amb moltes ganes de disfrutar del Festival.

A continuació vam tornar els assistents cap a la sala polivalent tot fent parades per a ballar a diferents parts del poble al llarg d'aquest recorregut.

Els Bastoners vam fer l'actuació final davant de la sala polivalent on vam donar l'acte com a finit i amb les ganes de poder seguir participant i ballant en el Festival Som Riures! 🌸

47ª Trobada Nacional de Ball de Bastons

El dissabte 8 d'octubre es va celebrar a l'Arboç la 47ª Trobada Nacional de Bastoners de Catalunya.

Aquesta va ser la segona vegada que el municipi acollia aquest esdeveniment ja que es va celebrar per primera vegada l'any 1993.

Unes 67 colles, 1200 bastoners i bastoneres, van ballar pels carrers de la vila distribuïts en quatre cercaviles diferents que van començar i acabar al mateix lloc: el Parc de Santa Llúcia.

L'última ballada va ser un ball comú per a totes les colles: Ara i sempre, on tots els bastoners i bastoneres van poder ballar barrejats entre si.

Després de la ballada es van fer els parlaments i l'entrega de records de la trobada.

En acabat, l'antic camp de futbol municipal estava preparat per acollir el sopar de germanor seguit d'un concert amb el ball de gralles So Nat, el grup La Traca i el DJ Jordy Ribé.

Aquesta moguda va necessitar un gran desplegament amb més de 90 voluntaris de la colla arbocenca i de la comarca.

La colla dels Bastoners de Copons vam comptar amb l'acompanyament de l'Antonio que va ser un gran amfitrió.

Visca el Ball de Bastons!!! 🌸

Alberg de Jorba

El diumenge 9 d'octubre es van celebrar els 10+2 anys de l'obertura de l'Alberg Sant Jaume de Jorba.

Els Bastoners de Copons vam ser convidats a participar d'aquest acte festiu juntament amb els Gegants de Copons, els Gegants de Sant Genís, els Gegants de Calaf i el Grup de Cantaires i dansaires de Jorba.

Els actes es van iniciar a la sortida de missa on les diferents entitats van poder actuar de manera ordenada fent una cercavila pels carrers del poble, tot fent aturades fins arribar a la plaça de l'alberg on cada grup va oferir al públic assistent un parell de ballades.

Després es van fer els parlaments, els agraïments i l'explicació del funcionament de l'alberg al llarg d'aquests anys de vida.

En acabar va haver-hi un aperitiu per a tots els assistents. 🌸

ELISENDA MERCADAL SEGURA

Decoració de l'arbre i el tió

Per segon any consecutiu, els Bastoners participem en la proposta de decoració nadalenca del poble.

Cal decorar un arbre i un tió que tingui relació amb l'entitat.

Enguany ens hem unit tres entitats culturals coponenques: la Big Band, els Caramellaires i els Bastoners de Copons, ja que la majoria de persones coincideixen en aquestes tres entitats culturals.

Tal i com podeu veure en la fotografia, l'arbre i el tió representen clarament a les tres entitats.

Tot i que no hem aconseguit cap premi, estem molt contents de participar-hi ja que aquesta proposta ens serveix per fer grup i fer més forta la nostra relació fora de les actuacions. 🌸

Nova edició del **Mercat de Nadal**

Ajuntament de Copons

El dia 17 de desembre a Copons vam acollir una nova edició del ja tradicional mercat de Nadal que enguany com a novetat, va ampliar l'horari fins a les vuit del vespre.

El mercat, que va tenir lloc pels carrers i places del centre del poble, va comptar amb una quarantena de paradistes que oferien tota mena de productes d'artesanania i gastronòmics per regalar aquestes festes.

L'esdeveniment es va complementar amb la programació de diverses activitats paral·leles com els tallers de manualitats de decoració nadalenca, els jocs pels nens i nenes, el sorteig de les paneres o el concurs d'arbres de Nadal que va comptar amb la participació de la majoria d'associacions del poble amb l'objectiu d'animar tothom a participar de l'ambient festiu d'aquestes dates.

Durant tot el dia els visitants també varen poder gaudir de la decoració nadalenca i també de l'exposició d'un gran nombre de tions molt peculiars situats en diversos racons del poble.❀

Nadales amb la Big Band

Jordi Closa Franquet

El dijous 29 de desembre els i les components de la Big Band amb la col·laboració d'altres persones properes al grup vam sortir als carrers per fer música de Nadal.

Aprofitant la bonica il·luminació nadalenca dels carrers del poble, vam posar-hi una mica d'alegria tot tocant i cantant diferents nadales, des de les més populars fins a les més innovadores. La gent va obrir les finestres i els balcons de les seves cases per sortir a escoltar les nadales i passar una bona estona. ❀

Resum de fets, activitats i actes de juliol a desembre de 2022

JULIOL	1 La Big Band Copons actua a Navàs 4 Comencen els cursets de Natació 6 Comença l'Aquagym 9 Els Bastoners de Copons participen a la 37a Trobada d'acordionistes de Maçaners, al Berguedà 29 Final dels cursets de Natació i de l'Aquagym 29 5a edició Festivals Alta Segarra: Dream Big Funk Band a la sala polivalent 30 5a edició Festivals Alta Segarra: Marco Mezquida a la piscina. A causa de la pluja els concerts no es poden fer al Gorg de Nafre com estava previst
AGOST	1 Copons inLoft: Copons Balla! Taller de dansa i creació comunitària de 5 dies a càrrec de MedianT la Danza 6 Inici de la Festa Major. Sopar i DJ Uri i DJ Matí al bar de la piscina. Concurs de guarniments de façanes 7 Cursa trail al poliesportiu 8 Comencen els campionats de ping pong i de truc 10 Gimcana al poliesportiu i a la nit monòleg amb Edu Mutante a Cal Turull 11 3x3 de bàsquet infantil i adults. Cantada d'havaneres amb el grup "Som de l'Havana" a la piscina 12 Concurs de dibuix per a totes les edats i repic de campanes. A la tarda cercavila seguida d'espectacle infantil amb "Rikus" i berenar. Nit amb entrepans calents i DJ a la terrassa de La Vinya 13 Jocs bèsties a la Plana del Recader. Concert Dr. Kimsy i Mula i Orquestra Mitjanit a la plaça Ramon Godó 14 loga a la piscina. Ball de vetlla amb l'orquestra "New Marabú", pa amb tomàquet i pernil a la plaça Ramon Godó 15 Ofici solemne de Festa Major amb benedicció i repartiment d'aigua de Sant Magí. Tot seguit actuació dels Bastoners de Copons, vermut i ballada de sardanes amb el Quintet de cobla Terres de Marca. Nit de teatre amb l'obra "El nom" a la plaça Ramon Godó 16 Jocs tradicionals d'abans al poliesportiu. I sopar fi de festa a la plaça Ramon Godó 27 2a Mostra Hortícola de Copons 28 Vol captiu globus de la Festa Major al camp de futbol
SETEMBRE	8 Taller introductori a la rebosteria a la sala petita de la sala polivalent els dijous 11 Diada 14 Espectacle del Bibliobús Montserrat "Emociona't" a càrrec de La Bleda 14 Anoia Velleja Activa: Inici de les caminades per fer salut i poble "A Copons ens movem!", els dimecres a càrrec de la dinamitzadora Úrsula Garcia 23 Copons inLoft / Festival Som Riures: Prestrena de "Les pirates de terra endins" de La Companyia Sgratta a la sala polivalent 24 Festival Som Riures: Espectacles de circ i clown "Cabaret Sullivan's" de Circo Loos, "El Mètre" de Jam i doble actuació de Gromic. Bastoners i Big Band de Copons. 25 L'Arlet Pi i Bruno Garcia, pubilla i hereu de Copons a la 69a edició de la Fira d'Igualada (FirAnoia)
OCTUBRE	5 Inici classes de microgimnàstica a la sala polivalent els dilluns i dimecres 8 Els Bastoners de Copons participen a la 47a Trobada Nacional de Bastoners de Catalunya a L'Arboç 9 Els Geganter i els Bastoners de Copons participen a la cercavila de celebració del 10+2 aniversari de l'Alberg de Jorba 18 Xerrada "Què cal saber de l'insomni?", consells per períodes d'insomni oferts per Farmacèutics de Catalunya a la sala petita de la sala polivalent 19 Xerrada "Estratègies d'autocura per a persones cuidadores" a càrrec de Lidia Expósito, psicòloga del Consell Comarcal a Cal Turull 23 Confirmació dels joves de les Parròquies de Ponent a l'església de Santa Maria de Copons 23 La caminada gastronòmica de descoberta del territori RutaTast del PACO (Parc Agrari de la Conca d'Odena) passa per Copons 25 Copons inLoft / Nit de les ànimes: Exposició de vinyetes d'humor 31 Nit de les ànimes 31 Copons de Festa: Castanyada amb sopar, humorista David Sas i disco mòbil a la sala polivalent
NOVEMBRE	13 Copons inLoft: Concert de White Pèril 17 Xerrada "Què cal saber sobre el dolor?" oferta per Farmacèutics de Barcelona, programa d'educació sanitària sobre el bon ús dels medicaments a la sala petita de la sala polivalent 22 Taller de decoracions nadalenques amb roba reutilitzada dins la setmana europea de prevenció de residus a la sala polivalent 23 Escola Quatre Vents: Mercat d'intercanvi de roba de segona mà 24 Experiència artesana: Workshop "Ven amb emoció i naturalitat aquest nadal", tècniques de storytelling i copywriting dirigit a professionals artesans i creatius a càrrec de la periodista Flor Calveiro a la sala de l'ajuntament 26 Experiència artesana: Visites al taller Rojo Tierra de l'Ana Parraga, artesanía tèxtil, i a l'estudi de la Clara Rossy 26 Copons in Loft: Presentació del llibre "Nit de pedra seca", primer projecte integral d'inLoft
DESEMBRE	7 Taller de cuina per a joves entre 14 i 18 anys al menjador de l'Escola Quatre Vents 12 Anoia Velleja Activa: Taller de cuina de Nadal a càrrec de la cuinera Olga Rovira a la sala petita de la sala polivalent 17 Mercat de Nadal de Copons 18 Copons inLoft: Mou-te en família. Espai per gaudir en família del joc i el moviment 24 Missa del Gall 26 El Patge Faruk arriba a Copons i recull les cartes pels reis de l'Orient, a la plaça Ramon Godó 29 Cantada de nades pels carrers a càrrec de músics de la Big Band Copons

LES MANUALITATS

El gran “saber fer” de la Maria Rosa Valls Piqué

Montserrat Galí Segués

Pels pedagogs i psicòlegs, les manualitats són activitats que estimulen i milloren l’aprenentatge i el desenvolupament cognitiu tant per infants com per adults, ja que amb aquestes activitats s’estimula la capacitat d’observar i es desenvolupa la imaginació.

És un mitja que ajuda en l'àmbit emocional: la creativitat, l'expressió, la comunicació, la superació de dificultats, la mostra de sentiments. El cervell treballa en la comprensió i interpretació del món.

Ajuda a millorar l'atenció, la concentració i la fluïdesa de pensament així com la motricitat fina dels dits i mans.

Millora l'autoestima, la tolerància i la sensibilitat.

Treballa la memòria tot aprenent a retenir la manera en com creem, ho memoritzen i copien els nostres moviments.

I si a més a més es fa en companyia ajuda a enriquir la convivència del grup.

Això és el que la Maria Rosa Valls ha anat aprenent i ensenyant al llarg de molts anys. També en el nostre poble: tallers de joies, de fanalets, detalls per Festa Major...

El que va començar de forma autodidacta ho va anar consolidant amb diferents cursos de formació:

- Cursos de Plàstica escolar a la Universitat de Bellaterra i a l'Escola de Mestres Rosa Sensat.
- Arts i oficis, tres cursos, i Flors de roba, tres cursos, a l'Escola Professional de la Diputació.
- Cursos varis: bijuteria, làmpades, marqueteria, porcellana russa ...

Jo crec que n'és una excel·lent experta, una sàvia de les manualitats que ens ha fet passar molt bones estones. Aquí ens explica la seva experiència en aquest món tant creatiu.

Jo i les manualitats

Maria Rosa Valls Piqué

Els meus inicis en les manualitats van començar de molt jove. Ja de petita m'agradava molt fer coses amb tot allò que tenia pel meu voltant i utilitzar les mans com una eina per crear, era per mi un món fascinant.

Ha sigut una experiència i un anar avançant, al llarg del anys, de forma completament autodidàctica.

Vaig començar a treballar en una empresa d'estampació i en el meu dia a dia el que més m'agradava era veure la possibilitat de jugar amb els colors, les coses que es podien fer i vaig començar a aplicar els colors per crear, experimentar amb els teixits i fer coses diferents.

Després entro en el món de les figures, pintar-les i donar-los vida a través del color. Les anava ensenyant i agradaven molt, la gent me'n demana i començo a vendre-les per vàries botigues destacades de Barcelona situades al bell mig de zones comercials, on les venen i tenen molt d'èxit. Des de naixements per Nadal, figures per comunions, batejos, figures decoratives, etc. Durant molts anys em dedico a fer aquesta activitat, m'agrada i em permet anar entrant cada vegada més en aquest apassionant món de les manualitats.

Més tard em sorgeix l'oportunitat d'entrar de professora de plàstica a l'Escola Pia. És una etapa molt bonica en la qual per primera vegada començo a ensenyar tot el que he après i he anat fent. D'aquesta etapa en tinc molt bons records, els nens, les classes, veure amb quina alegria feien les manualitats per portar-les a casa i regalar-les als pares. Una etapa molt enriquidora i gratificant.

També he anat fent altres activitats puntals i que m'han fet molta il·lusió, per exemple decorar el rosetó de l'Entrada Principal i el rosetó de l'Altar del Baptisme de l'Església del meu estimat poble, Copons, on em sento tan bé i intento passar-hi tot el temps que puc.

Una vegada fet el rosetó de Copons, que va ser durant els anys que era el rector del poble Mossèn Aribau, vaig poder fer també la decoració de la finestra de l'Església de Veciana, que està situada darrere de la Verge.

Aquells anys van ser intensos i molt bonics ja que pel poble, Copons, vaig poder fer el seu primer gegant, l'anomenat “Gegant Lleig”, i després amb la Montserrat i el Manel de Cal Gelabert i la col·laboració de molta més gent del

CEDIDA PER MARIA ROSA VALLS PIQUÉ

poble varem donar-li vida a la primera geganta, “La Roseta”, aquesta molt formosa i elegant.

Més endavant vaig passar de donar classes de manualitats als nens a ensenyar a la gent gran en diferents casals de la Generalitat, de l'Ajuntament i de la Caixa. Encara que ara jo també soc ja gent gran, jejeje, continuo donant classes a diferents casals ja que m'encanta i em permet seguir activa, pensant i creant coses per després ensenyar-les, fer-les i passar-ho bé.

Aquesta etapa amb la gent gran ha sigut la més àmplia de la meua vida laboralment i m'ha permès fer moltes coses boniques relacionades amb les manualitats, per exemple varem organitzar amb els Casals una fira molt maca a Barcelona, Expocultura. Va ser una experiència molt enriquidora i gratificant.

I el meu estimat Copons i la seva gent m'han permès gaudir de moments molt bonics fent tallers de bijuteria i altres manualitats i sempre que puc i em necessiten estic disposada a tot per ajudar i fer coses junts.

Aprendre, ensenyar i compartir són les tres paraules que més m'agraden i em mouen a seguir fent coses cada dia! 🌸

El gaig

Jordi Rodellar Fustero

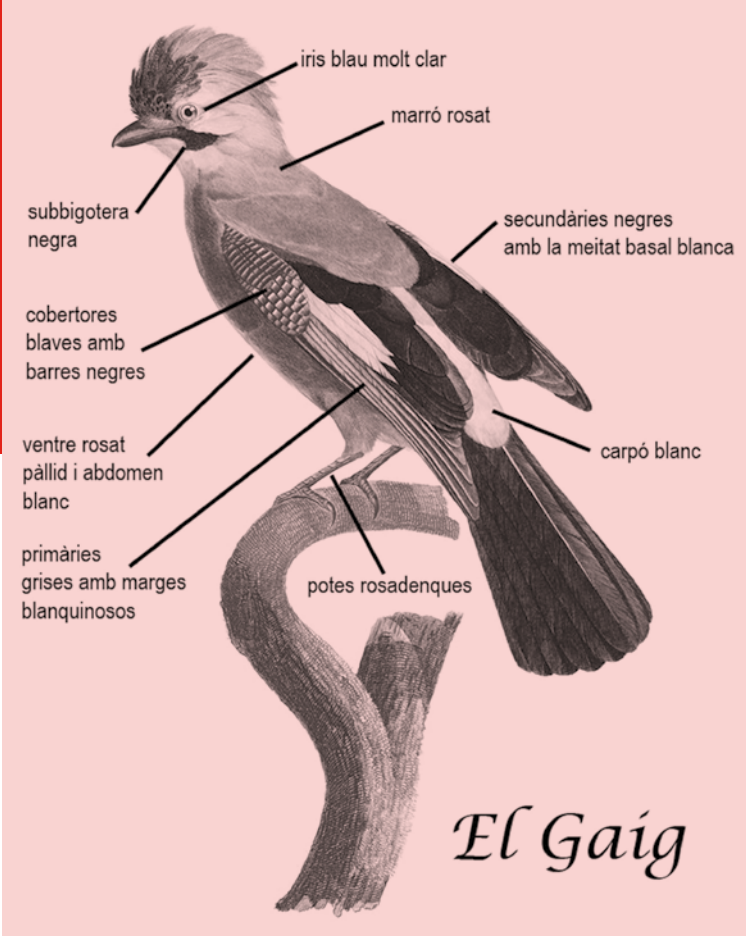
A vegades és sorprenent el que fan certs ocells que un pot trobar-se aquí mateix, al voltant de Copons, i que poden passar desapercebuts per a la majoria de nosaltres. Tot i que el gaig és un ocell molt reservat que viu als boscos i que no es deixa veure fàcilment, sí que és habitual sentir el seu estrident crit d'alerta. Aquest ocell juga un paper molt beneficiós pels boscos on habita, és força curiós i en general poc conegut.

Els gaigs eurasiàtics són una mica més petits que una garsa, presenten una longitud de 31 a 36 cm i tenen una envergadura alar d'uns 55 cm. El seu pes que pot anar dels 150 als 190 grams. Aquest ocell pertany a la família dels còrvids, com els corbs, cornelles, gralles i garses. De fet, s'ha de dir que en l'entorn de la vila de Copons només he observat, a banda del gaig, un altre membre d'aquesta família amb certa regularitat, el corb comú, que precisament n'és poc, de comú, en aquestes contrades. Per contra, la garsa, tot i ser molt abundant i estesa per la gran majoria de poblacions de la comarca, curiosament no té presència en l'entorn més proper de Copons i, si alguna vegada l'he vist, ha estat de forma testimonial, segurament fent breus incursions des d'altres poblacions veïnes, però sense establir-se de forma permanent.

Dels còrvids, el gaig és el que té un plomatge més acolorit, ja que la majoria d'ells presenten el negre com a color gairebé únic, excepte la garsa que té una coloració negra i blanca. En canvi, el gaig es caracteritza per tenir la part superior del cap de color cremós clar, finament estriada de forma irregular en negre. Sovint aixeca aquestes plomes del cap com a senyal d'alerta. Té una subbigotera ampla de color negre que contrasta amb la gola i el mentó blanquinosos. El clatell, l'esquena i la part superior de les ales presenten un color marró cremós rosat que contrasta amb el carpó blanc pur i la cua completament negra. De fet, en vol se'l pot reconèixer en veure el seu carpó blanc quan se'l veu fugint de forma fugaç. Les plomes de les ales primàries són grises amb marges blanquinosos i les plomes secundàries són negres amb la meitat basal blanca. La nota de color més destacada la presenten les plomes cobertores primàries, i les grans més extenses, d'un blau elèctric i ratllades de negre. Les parts del ventre són de color marró rosat pàl·lid i les abdominals blanques. Té un bec fort i negre, les potes rosadenques i els ulls tenen un iris de color blau molt clar, cosa poc habitual en els ocells.

El seu reclam és un estrident i aspre "gaaaaatx", sovint repetit, que actua com una alarma dins del bosc, informant a la resta d'habitants d'algun perill. D'aquest so tan característic prové el nom català de gaig, que alhora prové del mot llatí "gaius", d'origen també clarament onomatopeic. En castellà rep el nom d'"arrendajo", que té l'origen en el verb "arremendar", que significa imitar, ja que el gaig imita molt bé veus d'altres ocells, especialment la de l'oriol. S'ha pogut veure que, a l'igual que altres còrvids, el gaig té una intel·ligència que destaca per sobre d'altres ocells. Això s'ha pogut comprovar en estudis universitaris fent testos de comportament.

El gaig és un ocell forestal, sobretot abundant en rouredes, alzinars i fagedes, tot i que també se'l pot escoltar, i amb una mica de sort veure'l, als boscos de pins i roures del terme de Copons. Acostuma a viure

RAVPXEL - HISTOIRE NATURELLE DES OISEAUX DE PARADIS ET DES ROLLERS - CC BY 2.0 - MODIFICAT PER JORDI RODELLAR FUSTERO

permanentment emboscat, encara que ocasionalment surt per alimentar-se en espais oberts de la rodalia del bosc. Per terra es desplaça fent saltirons com un pardal comú. El vol és ondulat, curt i lent, amb les ales arrodonides i arquejades enlaire.

Tot i tenir un caràcter esquerp envers els humans, és força sociable amb els de la seva espècie i no sol defensar territoris ni tan sols durant l'època reproductiva. De fet, se l'acostuma a observar acompanyat d'altres congèneres, normalment en parella, en grups molt sorollosos al final de l'hivern, i durant l'estiu en grups familiars després de reproduir-se. Encara recordo fa uns anys quan, per casualitat pujant cap a Serra Morena, em va aparèixer de sobte un grup força nombrós. Durant uns pocs segons els vaig tenir a uns metres posats en uns pins força alts. I en adonar-se de la meua presència, van aixecar el vol ràpidament.

És una espècie sedentària, gairebé sense moviments dispersius. La població reproductora catalana pot arribar a ser d'unes 150.000 parelles, que es reparteixen per la immensa majoria de les zones forestals del país. Sol fer el niu a una bona alçada en algun arbre, a la vora del tronc, i també a vegades el fa en arbusts. La posta acostuma a ser de 5 a 8 ous, els quals cova principalment la femella durant uns 17-19 dies. Els polls al cap de 21-22 dies ja abandonen el niu. La seva longevitat màxima és al voltant d'uns 17 anys, ja que es va trobar un exemplar anellat a les Illes Britàniques que havia viscut fins a aquesta edat.

Gaig portant glans al bec

PUBLIC DOMAIN - CREATIVE COMMONS - CC 0

SUSSEXBIRDER - CC BY 2.0

El gaig eurasiàtic no té cap mena de parentiu amb un altre ocell anomenat gaig blau comú, ja que aquest altre ocell no és pas un còrvid. Pertany a la família dels coràcids, i taxonòmicament parlant, és més proper a les puputs, abellerols i blauets. El nom científic del gaig és *Garrulus glandarius*, on *Garrulus* en llatí vol dir xerraire, etiqueta que fa justícia a aquest ocell tan sorollós. La part de *Glandarius* significa productor de glans. Això és perquè, durant la tardor, aquest ocell dedica gran part del seu temps a recol·lectar glans, sobretot d'alzines, però també de roures i garrics. Les primeres solen ser les més dolces, depenent de la varietat d'alzina.

El gaig selecciona unes poques glans d'una mida adient i se les empassa fins a la gola, i per últim n'agafa una de més grossa que manté el bec obert. Les transporta a amagatalls com a molt a uns 500 m i les enterra preferiblement en espais oberts propers al bosc, encara que també n'amaga en forats d'arbres. Aquestes les farà servir per alimentar-se durant èpoques de poca abundància, com a l'hivern o principis de la primavera. Però molts cops aquest ocell no recorda tots els seus amagatalls, i llavors les glans d'aquestes espècies poden germinar i així estendre's més enllà dels límits del bosc. Aquesta desmemòria del gaig contribueix a repoblar zones desforestades per l'acció humana, o inclús per incendis forestals.

Casualment, quan estava redactant aquest article, vaig veure una notícia emesa al telenotícies de TV3 on explicaven que s'havien recuperat de caigudes de nius una vintena de joves gaigs al Zoo del Pirineu situat a Odèn, al Solsonès. Aquest centre col·laborador de la Generalitat, una vegada recuperats, els havia alliberat als boscos propers de la zona cremada aquest estiu per l'incendi de Castellar de la Ribera al Solsonès, per així ajudar a la regeneració del bosc cremat, amb alzines i roures, arbres considerats autòctons i també més resistents als episodis de sequera i als incendis que no pas les coníferes.

Un sol gaig, en només una temporada, pot arribar a emmagatzemar unes dues mil glans, i fins i tot altres fonts diuen que pot arribar a acumular-ne el doble. Tenint en compte que hi ha molts animals que s'alimenten de les nutritives glans, des dels diminuts corcs de les glans, passant pels petits rosegadors i esquiroles, fins als porcs senglars, que tenen les glans com el seu banquet preferit, si són menjades per tots aquests grans consumidors, en ser la gla la pròpia llavor, d'aquestes un cop digerides no en queda cap pinyol que sigui viable per germinar un cop fan les seves deposicions. Aquests arbres no tenen més aliats que els gaigs per poder estendre's més lluny d'uns pocs metres del seu voltant. Es tracta doncs d'una simbiosi molt rellevant per a la reforestació dels boscos

amb roures i alzines.

De fet, el gaig té una alimentació molt variada, i no menysprea cap matèria, animal o vegetal. Durant l'època reproductiva, fins i tot pot menjar ous o polls d'altres espècies dels seus nius. Això li ha fet agafar una mala fama i fins i tot era perseguit pels caçadors. Però aquesta fama no li fa justícia, ja que s'ha pogut veure que això és molt poc freqüent i la major part de la seva dieta és vegetariana. Li agraden tota mena de fruites, baies, llegums i llavors de cereals. També invertebrats i petits vertebrats. Podríem arribar a dir que és una mena de garsa dels boscos, per ser un ocell oportunista com ho són tots els còrvids.

Així com molts ocells estan patint una regressió deguda als efectes negatius provocats per nosaltres, els humans, sobre el medi ambient, inclòs el canvi climàtic que ja ens afecta de fa uns anys, de moment no cal patir per l'abundància del gaig, ja que han anat en augment en tractar-se d'un ocell amb una gran capacitat d'adaptació i saber aprofitar les oportunitats per sobreviure. Això sens dubte és una bona notícia també per les alzines i roures, ja que s'ha observat que són uns arbres més resistents als episodis de sequera com el que estem patint aquests darrers anys que els pins i altres coníferes. Si, a més a més, comptem amb l'ajuda d'aquest veritable jardiner dels boscos com és el gaig, els alzinars i les rouredes tenen més oportunitats per anar proliferant en el nostre territori, cosa que de passada ajuda a moltes altres espècies vegetals i animals a poder sobreviure dins d'aquest ecosistema, que cada vegada té un clima més càlid i sec. 🌸

Bibliografia:

- Guia de camp dels ocells a Catalunya – Carlos Álvarez-Cros i Fran Trabalón – OMEGA - 2017
- Ocells de Catalunya, País Valencià i Balears – Joan Estrada, Francesc Jutglar, Toni Llobet, Martí Franch i Ilian Velikov – LYNX – Tercera edició - 2018
- Revista "El pou de la gallina". Desembre de 2008. Article "El gaig dispersa les glans". Jordi Badia.
- Revista "Solana" Núm. 67. Article "Arrendajo".

El conte de Nadal de l'Ólafur Anarson

Ricard Closa Martínez

Al final el Grímsvötn va callar. S'havia passat tot l'hivern gitant lava que enrogia els vessants blancs de la glacera; els fonia sublimant-los en núvols de vapor com manyocs de cotó que s'elevaven cobrint el cel islandès. Va callar de cop, com si algú li hagués tapat la boca de pedra, apagant el ronc profund i deixant darrere un silenci tan absolut que feia mal a les orelles.

Sis mesos abans, l'Ólafur, havia vist com desapareixien entre la neu i la brusquina els llums vermells del darrer tot terreny que abandonava l'indret. Es va voler quedar malgrat el risc evident i en contra de la insistència de la policia. Sentia com si una arrel li brotés de l'ànima i es clavés entre les roques de l'illa, presoner d'una força indefugible que el lligava a la terra. Els primers dies només l'acompanyava la remor del volcà i el suau matalàs de la música de fons que emergia dels vinils; una reverberació especial, analògica, i que tant apreciava. Debussy, Bach, Rakhmàninov, omplien cada racó de la cabana, replant el clau de la confortabilitat, acompanyant cada moment mentre intentava escriure el conte de Nadal que li havien encarregat i que seguia empernat pels marges de la inspiració. A vegades, aprofitava la poca estona de claror i s'acostava tant com podia al cràter del volcà per gaudir de l'espectacle. Contemplava les rierades de lava, lentes però imparables, despenjar-se pels costers de la muntanya i es deixava acaronar per l'escalfor, malgrat l'olor d'infern que despenien.

Una tarda, al tornar a la cabana es va trobar la porta entreoberta. Hi entrà amb cert recel, sense fer soroll. A dins, damunt el sofà que de tant en tant cruixia llastimosament, hi jeia un ésser de pedra. El terra de fusta, allà on hi recolzava els peus, estava ben esgallat i ple d'estelles. De la boca pedrenca n'emergia un alè de fum i tota l'estança havia agafat olor de farga, de carbó candent i ferro fos. A l'Ólafur li va semblar que dormia. Va encendre el fogó i va escalfar un brou de verdures i bacallà salat. Després es va asseure davant la criatura i mentre xarrupava el caldo, la contemplà una bona estona. Roncava. Una ronquera tranquil·la, com la del que no té cap angúnia ni cap càrrec de consciència. Si no fos per les faccions rudes i cantelludes que li conferien monstruositat, la criatura transmetia més aviat una sensació de bonança; de calma. Tenia la boca entreoberta, una mica torçada i el caient de les celles es precipitava cap a les galtes dotant als ulls d'una expressió trista. Malgrat l'aspresa de la pedra i la pudor de l'alè, a l'Ólafur, aquella visió l'entendria una mica. Llavors l'esser exhaltà un ronc més intens i es desvetllà. Va obrir els ulls roents com la lava i, espantat, se sacsejà tot ell. El sofà no va suportar més el pes de tanta pedra i es va esberlar provocant que la criatura caigués d'esquena, cames enlaire, grotesca i còmica alhora. A l'Ólafur se li va escapar el riure. Un riure que li va passar de seguida que el monstre es va alçar; dret li passava un parell o tres de pams, havia d'acotar el cap per no fregar les bigues del sostre. Encorbat així, la bèstia de roca viva projectà un ronc llarg que va sonar com un lament.

L'Ólafur va agafar el cassó amb el brou, n'hi oferí —no va gosar donar-li un bol de ceràmica per por que el fes a miques— i va imitar el gest de beure. I aquella pila rocallosa de forma humana se'l va beure d'un glop, d'una sola xarrupada, escurant els trossets de peix i verdura que havien quedat al cul del pot. Després va obrir la boca pedrosa i expel·lí un rot. Un rot eixordador que li venia del més íntim del ventre de roca. En acabar allargà el braç amb el cassó als dits de pedra tosca i el sacsejà enèrgicament. L'Ólafur n'hi escalfà més. Se'l va beure amb la mateixa fruïció i eructà amb la mateixa força, un cassó i un altre fins que va quedar ple. S'assegué damunt l'empostissat i expirà un buf esquerp i abrupte. De satisfacció.

Així van passar uns dies. Mentre l'Ólafur es barallava amb l'Olivetti Lettera per escatir l'argument d'un bon conte de Nadal, el monstre de pedra foguera se'l mirava encuriolit i es bevia l'estoc de brou xarrupant i eructant a pleret. Una tarda especialment improductiva, l'Ólafur va colpejar el teclat, visiblement enfadat, i apartà la màquina amb un gest d'afartament. En veure-ho, l'esser rocallós s'hi acostà i va prémer amb un dit el teclat, de manera barroera, per deixar inscrit al paper en blanc la paraula qwerty. L'Ólafur s'ho va mirar, l'Arabesque nº 1 de Debussy sonava posant llum des de la foscor del vinil i una altra llum se li va encendre dins el magí. Un senyal, va pensar. Allò havia de ser un senyal que donés sentit a aquella situació absurda. Per força havia de ser el desllorigador de l'estancament d'inspiració que no hi havia manera de trencar. Una mena de musa, estranya, sí, però inspiradora al

capdavall. La pedra filosofal. I es va preguntar com en podria treure profit. Coneixia la llegenda dels huldufólk, uns ens màgics, mig trolls mig follets que habiten a les muntanyes, entre les roques i els rius. Sabia de gent que assegurava haver-los vist i fins i tot haver-hi tractat. Va buscar entre els llibres de la prestatgeria, en trobà un que tractava sobre mitologia islandesa i també un recull de tradicions nòrdiques, però enlloc sortia res semblant a la pila de pedra d'esmolar que tenia per hoste. I tampoc, els huldufólk, eren éssers que inspiressin o ajudessin concedint desitjos, més aviat el contrari: eren entremaliats, ganduls i malhumorats. En Qwerty –així havia decidit anomenar a aquella mola de roca– se'l mirava amb una caiguda d'ulls trista, com d'impotència. I l'Ólafur s'entendria i al mateix temps es contrariava. El que havia de ser la pedra de toc del seu relat esdevenia una simple pedra molera.

Els vespres sortien per contemplar els meravellosos torrents de lava que dibuixaven capricioses formes pel coster de la muntanya. A vegades, la lava, arribava fins la costa i queia al mar gèlid que la solidificava quasi a l'instant, deixant un rastre d'escultures fantasmals entre núvols de vapor. En Qwerty s'ho mirava embadalit, com un nen gran que veu el mar per primer cop. Com un nen. Potser era això, pensava l'Ólafur. Potser només era un nen de pedra, escapat del cor de pedra de l'illa, desconcertat i confús. Llavors va recordar una vegada que el seu fill s'havia perdut en una fira, a Reikiavik. Com de malament ho havia passat fins a trobar-lo i quina cara d'espant i desconsol que feia. Després es preguntà quant temps feia que no el veia, el seu fill, i el perquè d'aquella discussió estúpida que ja ni recordava i que els va distanciar tant. I, sense voler, una llàgrima calenta se li precipità per la galta glaçada. En Qwerty seguia embadocat i de tant en tant se'l mirava amb els ulls roents i una cara de tartera, moixa i pansida.

Un matí el despertà un brogit ensordidor, tot al seu voltant tremolava, damunt el plat del vell Prixton un disc repetia en bucle un fragment de la suite nº 5 de Bach. Es va acostar a la finestra i, esborronat, va veure com a poca distància una llengua de lava avançava en direcció a la cabana. El cor se li encongí, de sobte es va sentir desvalgut i s'adonà de l'aterridor que podia arribar a ser el que fins aleshores li havia semblat tant fascinant. Va sortir fora i al mirar en direcció a la muntanya el va veure. En Qwerty traginava roques, macs i lloses que desenterrava d'entre la neu i apilava davant el riu de lava. Desafortat, amb una força desmesurada, construïa una murada colossal que hauria de desviar el corrent de magma. I així va ser. De tant en tant es mirava el mur i hi afegia una roca aquí, un mac allà fins que va quedar satisfet del tot. L'Ólafur no se'n sabia avenir. El terra havia deixat de tremolar i ara era ell el que tremolava sense poder parar. Hauria volgut abraçar aquell greny gegant d'aparença humana, l'hauria volgut abraçar com un pare abraça al seu fill. Però no va poder. En Qwerty, des de la distància, va alçar els braços lítics i amb un lleu moviment el va saludar amb la mà ben oberta. Un gest que potser era d'agraïment, però també i segur que era de comiat. En aquest darrer instant a l'Ólafur li va semblar que en Qwerty somreïa. Amb la cara de pedra picada, brusca i feréstega li deia adéu amb un somriure. Després es va girar i amb passes de greda, calmoses i pesades però decidides s'encaminà pel vessant nevad amunt en direcció al cràter.

Davant el full en blanc enrotllat al carro de la Lettera, l'Ólafur rumiava. Potser era aquest el propòsit d'aquell ésser. Salvar-li la vida. O potser no. Potser només havia estat una absurditat atzarosa sense més explicació o un disbarat mental producte de la seva solitud. Fos com fos va començar a teclejar, a raig, les paraules que li venien al cap com un riu de lava, lentes però ineludibles. A fora regnava el silenci més absolut, tant sols el trencava el tamborineig de la màquina d'escriure. El murmuri del volcà havia cessat. Aquella nit, que la providència va fer coincidir amb la nit de Nadal, l'Ólafur va dormir com un nen, serenament i plàcida. L'endemà, damunt la taula, igual que un regal dins un mitjó, reposava el relat, acabat per fi, i que començava així:

Conte de Nadal per Ólafur Anarson

Al final el Grímsvötn va callar. S'havia passat tot l'hivern gitant lava que enrogia els vessants blancs de la glacera; els fonia sublimant-los en núvols de vapor com manyocs de cotó que s'elevaven tapant el cel islandès. Va callar de cop, com si algú li hagués tapat la boca de pedra, apagant el ronc profund i deixant darrere un silenci tan absolut que feia mal a les orelles. ❀

I tu què ens recomanes?

Montserrat Serra Piñón

Mercè Muns Botinas

Un llibre per llegir: Darrerament he llegit un llibre que m'ha informat i també preocupat molt. És *Petrocalipsis. Crisis energética global y como (no) la vamos a solucionar* d'Antonio Turiel. Turiel fa un repàs a l'esgotament dels recursos fòssils i va analitzant una per una les diverses opcions que ens apunten com a alternatives, però en realitat ens explica amb raonaments científics que són quimeres sense base científica que abusen de la credibilitat de la gent. Segons Turiel, estem començant una davallada que no és solament energètica, sinó també econòmica, que acabarà destruint el capitalisme tal com l'hem entès fins ara ja que no és viable un creixement econòmic permanent. Ens aboca a plantejar-nos canvis necessaris tant a nivell global com personal.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé o per reflexionar: Per casualitat vaig trobar una pel·lícula a la biblioteca que em va agradar molt i que gairebé no va tenir ressò en el seu moment, *Life feels good*. És polonesa, dirigida per Maciej Pieprzyc. Ens explica la vida de Mateusz, un nen que neix amb paràlisi cerebral i escolta que tothom al seu voltant es refereix a ell amb l'expressió "és com un vegetal". La seva mare sempre creu que el seu fill l'entén i lluita fins que ja gran claudica i l'interna a un centre per persones amb discapacitat psíquica. Allà Mateusz aconsegueix captar l'atenció d'una terapeuta especialitzada en comunicació alternativa i un món nou s'obre davant d'ell. Quan es pot comunicar, pot demostrar que no és un vegetal i donar un cop a la taula simbòlic per fer sentir la seva opinió i començar a decidir per ell mateix temes essencials de la vida. Està molt ben interpretada, emociona i dona esperances en les capacitats humanes.

Música per escoltar: M'agrada escoltar música variada, ara escolto bastant Stabat Mater de Dvorák, però també m'agraden Leonard Cohen, Bob Dylan, Joan Baez, Madreus, Mísia, Toti Soler, la Big Mama i música tradicional com la d'Al Tall...

Un viatge per recordar: El viatge amb autocaravana a Suïssa, on podíem aparcar a la natura però tenir accés a lavabos en condicions i gaudir dels banys als diversos llacs. Les ciutats i tot l'entorn natural estava net i ben cuidat, com m'agradaria que ho estigués al nostre país.

Un viatge pendent: El camí de Sant Jaume fins a Compostela. N'he fet diversos trams, però m'agradaria poder fer-lo sense estar pendent que s'acaben les vacances i poder arribar al final, costi el temps i l'esforç que faci falta.

Un hobby per desconnectar: Llegir i caminar per la ruta del Gorg Salat.

Un plat per assaborir: L'arròs en totes les seves versions: amb verdura, peix, mixta, a la paella, al forn, caldós...

El teu racó preferit de Copons: El camí de la riera cap al Gorg Salat, en tots els seus trams. Des del gorg fins el pèlag de Rubió o acabar a l'església de Jorba. 🌸

Francesc Calaf Torner

Un llibre per llegir: *La Catedral del Mar* d'Idelfonso Falcones.

Una pel·lícula per passar-s'ho bé: A mi m'agraden molt les pel·lícules de ciència ficció i amb les que m'ho passo molt bé són les de la sèrie *Star Trek*.

Música per escoltar: Tot el que és música en català: Txarango, Sopa de Cabra... M'encanta la cançó *Supermercat* de Lildami, és boníssima. Amb música estic més al dia que amb llibres.

Un viatge per recordar: El viatge que vaig fer a Escòcia. Anàvem tres "solterons" (en aquella època en deïem "solterons"). Érem solters

i érem joves. Vàrem fer tres setmanes per Escòcia amb un Patrol quatre cilindres motor perkins amb tres bicicletes a sobre... brutal. A més vaig aprendre molt anglès però després l'he oblidat.

Un viatge pendent: Al Cap Nord amb moto, però crec que ja se m'està passant l'arròs.

Un hobby per desconnectar: El vi. Fer vi. Desconnecto molt, ara potser massa...

Un plat per assaborir: Els entrecots madurats. Brutals.

El teu racó preferit de Copons: La muntanya que pugues pel camí de l'antena i on hi ha el punt geogràfic. La vista que hi ha és brutal. 🌸

Busca racons

Solucions del joc publicat al Camí Ral 54

- 1 Carrer Mur. Part del darrere de l'església.
- 2 Carrer Vilanova, 48. A costat de Cal Pou.
- 3 Carrer Vilanova, 18. Cal Reiet.
- 4 Carrer Sant Magí, 21.
- 5 Plaça del Castell, 4. Cal Jove de l'Era.
- 6 Horts. Hort de Josep Lloró Lloró.
- 7 Roquera, 3.
- 8 Carrer Vilanova, 6. Cal Calaf, al davant del Forn.
- 9 Carrer Vilanova, 9. Cal Vila.
- 10 Carrer Mur, 12. Cal Massana.
- 11 Carrer Sant Magí. A terra.
- 12 Carreró Generalitat. Cal Peret Manda.

Transports

Alguns horaris es poden veure afectats temporalment per la situació de la COVID-19.

ALSA
Telèfon: 902 42 22 42
Web: www.alsa.es

Calaf - Igualada			
Calaf	Copons	Igualada	Barcelona
08:14 h	08:27 h	08:38 h	09:45 h
18:20 h	18:36 h	18:54 h	20:00 h
Igualada - Calaf			
Barcelona	Igualada	Copons	Calaf
07:30 h	08:27 h	08:48 h	09:01 h
15:00 h	15:57 h	16:18 h	16:31 h

Hispano Igualadina - Monbus
Telèfon: 902 29 29 00
Web: www.igualadina.com

De dilluns a divendres					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
06:40 h	07:00 h	07:23 h	07:30 h		
13:45 h	14:00 h	14:13 h	14:30 h		
16:00 h	16:15 h		16:35 h		
Igualada - Calaf					
Igualada E.	Igualada H.	Copons	Calaf		
11:15 h		11:32 h	11:42 h		
15:15 h		15:32 h	15:42 h		
18:00 h		18:17 h	18:27 h		
Dissabtes					
Calaf - Igualada					
Calaf	Copons	Igualada C.	Igualada E.		
8:00 h	8:15 h	8:33 h	8:35 h		
15:15 h	15:27 h	15:38 h	15:40 h		
Igualada - Calaf					
Igualada C.	Igualada E.	Av. Barcelona	Igualada H	Copons	Calaf
12:00 h	12:10 h	12:12 h	12:14 h	12:27 h	12:37 h
	18:45 h			19:15 h	19:30 h

Taxis
Parades a Igualada: Passeig Verdaguer, s/n
Servei Taxi 24 hores: Carles Queralto, Tel. 670 296 675

Horari d'atenció presencial
dilluns, dimecres i divendres
de 9 h a 13 h.
Dimarts i dijous atenció telefònica

www.copons.cat

Menú migdia
Servei de menú diari

L'Ajuntament de Copons inicia el servei de menú migdia per a qualsevol persona resident al poble. Aquest servei està pensat, principalment, per a les persones amb la seva autonomia limitada, encara que tothom pot fer-ne ús.
Per més informació dirigir-se a l'ajuntament.

Telèfons d'interès

Ajuntament de Copons	93 809 00 00
info@copons.cat	
Consultori Mèdic	93 809 01 50
Assistentia Social	93 809 08 80
Àrea Sanitària Rural	93 805 38 18
Associació Defensa Forestal	93 809 00 00
Bombers (emergències)	112
Ambulàncies i Emergències Mèdiques	112
Mossos d'Esquadra (emergències trànsit)	112
Mossos d'Esquadra (Igualada)	93 875 98 40
Protecció Civil Igualada	93 803 12 34
Repsol Butano	93 803 15 17
Avaries gas	900 55 50 00
Fecsa	902 702 115
Aigües de Rigat	93 803 14 83
Telefònica Avaries	1002
Antena col·lectiva	93 805 30 94
Correus	93 869 85 94
Oficina Consorci Turisme Alta Anoia	93 868 03 66
Escola	93 809 01 42
Bàscula pública	647 36 42 76
Bibliobús Montserrat	616 98 83 52
b.Montserrat@diba.es	

Col·labora amb Camí Ral: Fotografies, opinió, retalls d'història, actualitat, esports...
Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'estiu:
20 de juny.
Termini de recepció d'escrits pel Camí Ral d'hivern:
30 de novembre.

Ens ho pots enviar per correu electrònic:
camiral@copons.cat

- Codi editorial**
1. Camí Ral és una revista que edita l'Ajuntament de Copons i la posa al servei de les entitats i ciutadania.
 2. Camí Ral és un canal transmissor de l'actualitat del municipi, però també una eina de recuperació de la memòria oral i la història del municipi.
 3. Els continguts de l'edició els decideix el Consell Editorial.
 4. Les seccions, les mides i característiques dels articles formen part de les competències del Consell Editorial.
 5. La revista compta amb un nodrit equip de col·laboradors coordinat pel Consell Editorial. Els articles i imatges s'elaboren i s'aporten de forma altruista.
 6. El contingut de les notícies d'actualitat l'assumeix el Consell Editorial i el propi Ajuntament, en condició d'editor. Pel que fa a entrevistes, reportatges, articles d'opinió o altres notícies, la responsabilitat, en primera instància, serà sempre de la persona que ho signi.
 7. Qualsevol lector que detecti algun error en la publicació podrà exercir el dret a rèplica, aplicant un criteri de proporcionalitat d'acord amb la llei.
 8. El contingut dels articles sempre haurà de ser respectuós amb les persones, les entitats i les institucions. En cas contrari, no es publicarà.

XAVIER MARTÍ TELLO (CEDIDES PER M. GRÀCIA CARRERAS VERDAGUER)

Portes. Any 1996